

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Nauk Humanistycznych
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

dokonanej w dniach 24-25 stycznia 2013 r.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

1. prof. dr hab. Katarzyna Karpińska-Szaj – przewodnicząca, członek PKA,
2. prof. dr hab. inż. Janusz Frączek - ekspert ds. jakości PKA,
3. prof. dr hab. Joanna Pyszny – członek i ekspert PKA,
4. prof. dr hab. Cezary Kuklo – członek PKA,
5. dr Artur Stefański – przedstawiciel pracodawców, ekspert PKA,
6. mgr inż. Grzegorz Laskowski – ekspert ds. formalno-prawnych PKA,
7. mgr Bartosz Bursa - ekspert ds. doktorantów PKA,
8. Magdalena Bötther – ekspert ds. studenckich PKA.

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy dokonywała oceny instytucjonalnej w wizytowanej podstawowej jednostce organizacyjnej Uczelni. Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy własnej Komisji, w związku z upływem okresu, na jaki została wydana ocena na kierunkach „historia” i „historia sztuki” przy jednoczesnym spełnianiu przez jednostkę warunków wynikających z art. 48a ust. 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. *w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej* (Dz. U. Nr 207, poz. 1232).

Wizytację przygotowano i przeprowadzono zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz przedstawioną w toku wizytacji dokumentacją, na podstawie spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, Wydziału oraz wchodzących w jego skład Instytutów, reprezentantami interesariuszy zewnętrznych, pracownikami, doktorantami i studentami kierunków studiów prowadzonych przez ocenianą podstawową jednostkę organizacyjną.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia określona przez jednostkę

- 1) Strategia rozwoju jednostki jest zbieżna z misją i strategią uczelni oraz uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia**

Strategia rozwoju Wydziału Nauk Humanistycznych KUL wynika z misji i strategii Uczelni opracowanej na lata 2008-2018. Priorytetem Uczelni jest zapewnienie wysokiego poziomu naukowego, badań na najwyższym poziomie oraz wychowywanie studentów w wartościach chrześcijańskich. Relacje między nauką a wiarą, wartości chrześcijańskie i etyka, kształtowanie charakterów i postaw, wyznaczają płaszczyzny działalności KUL. W priorytetach Wydziału na lata 2011-2018 znalazły się zapisy dotyczące rozwijania jakości dydaktyki, rozwijania działalności naukowej (poszerzenie badań: indywidualnych oraz zespołowych – budowanie kultury współdziałania w tworzeniu dużych projektów naukowych krajowych i zagranicznych), rozwijanie działalności promocyjnej skłaniającej do wyboru KUL jako miejsca studiów, prowadzenie zrównoważonej polityki kadrowej, rozwój infrastruktury dydaktycznej, naukowej i administracyjnej Wydziału oraz budowanie związków pomiędzy studentami i absolwentami a Wydziałem (Uczelnią). Wydział zamierza utrzymać wysoki poziom kadry naukowej. W tym celu podejmuje działania, aby ułatwić pracownikom zdobywanie kolejnych stopni i tytułów naukowych, co umożliwi utrzymanie uprawnień do doktoryzowania i habilitowania w czterech dyscyplinach naukowych: językoznawstwie, literaturoznawstwie, historii, historii sztuki. Ważnym celem strategicznym Wydziału jest utrzymanie i rozwój wysokiego poziomu dydaktyki polegający na doskonaleniu programów nauczania oraz poszerzaniu oferty studiów (w planach jest uruchomienie i rozwój już istniejących specjalizacji i studiów podyplomowych: iberystyki, translatoryki, wschodoznawstwa, sinologii i turystyki kulturowej). Wydział zamierza także doskonalić metody ewaluacji jakości kształcenia (oceny studentów, opinie bezpośrednich przełożonych, *peer review*). W nadchodzących latach Wydział będzie też pozyskiwał fundusze na potrzeby dydaktyki w celu wyposażenia sal dydaktycznych. Zespół oceniający uważa, iż w strategii Wydziału pomocne byłoby opracowanie szczegółowego harmonogramu dojścia do tak ambitnie sformułowanych zadań, określenie sposobów ich osiągnięcia oraz wskazanie zespołów odpowiedzialnych za realizację tych celów.

- 2) jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi**

Przyjęta w jednostce koncepcja kształcenia obejmuje studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz studia podyplomowe. Jest ona powiązana z prowadzonymi w jednostce badaniami naukowymi, o czym świadczą zarówno tematy prowadzonych badań statutowych, jak i posiadane uprawnienia do doktoryzowania. Koncepcja kształcenia bazująca na dorobku naukowym kadry akademickiej oraz oczekiwaniach rynku pracy wpisuje się w wyznaczone

cele strategiczne Uczelni i Wydziału akcentujące jedność badań naukowych i edukacji oraz orientację na studenta. Koncepcja kształcenia na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych jest nakierowana na potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, jednak strategia jednostki w obrębie studiów doktoranckich nie zawiera jasno określonych celów i sposobów ich osiągnięcia. W strategii i misji Wydziału zawarto tylko ogólne sformułowanie: zapewnienie dbałości o doskonalenie studiów doktoranckich.

3) jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia

Wydział Nauk Humanistycznych KUL, tak jak i cała Uczelnia, dążą do prowadzenia badań naukowych na wysokim poziomie i do kształcenia o wysokiej jakości. Cele te zostały ujęte w strategii jednostki, zakładającej pozyskiwanie studentów poprzez zwiększającą się ofertę edukacyjną wpisaną w specyfikę regionu i o wysokim stopniu umiędzynarodowienia. Programy nauczania uwzględniają najnowsze wyniki badań w zakresach prowadzonych studiów: językoznawstwie, literaturoznawstwie, historii, historii sztuki. Wydział dba o zatrudnianie wysoko wykwalifikowanej kadry. Jednocześnie stara się reagować na potrzeby rynku poprzez tworzenie nowych specjalności studiów (np. wschodoznawstwo, turystyka kulturowa). Zarówno Uczelnia jak i Wydział postrzegane są bardzo dobrze na rynku edukacyjnym jako Uczelnia przyjazna studentom. Warto podkreślić otwarcie Uczelni na potrzeby studentów z niepełnosprawnością sensoryczną. Wyjątkowo cenną działalnością na rynku edukacyjnym cieszy się unikatowa w skali kraju Katedra Metodyki i Tyflogdydaktyki Języka Angielskiego prowadząca szkolenia dla nauczycieli i przyciągająca kandydatów na studia. Rozmowy z władzami Wydziału pozwalają sądzić, iż dostrzegane jest znaczenie troski o jakość kształcenia dla pozyskania kandydatów i utrzymywania dobrej oceny uczelni przez rynek pracy.

4) wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia

Z treści strategii i misji rozwoju Wydziału wynika, że Wydział identyfikuje następujących interesariuszy wewnętrznych: władze Uniwersytetu, nauczyciele akademicy, studenci i doktoranci. Najbardziej aktywny udział w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia mają władze Uczelni. System zapewniania jakości w Uczelni jest silnie scentralizowany, większość treści programowych, czy związanych z efektami kształcenia jest opiniowana i/lub zatwierdzana albo bezpośrednio przez Senat Uczelni, albo przez komisje senackie lub inne ogólnouczelniane. Jednostka identyfikuje także interesariuszy zewnętrznych, do których zalicza: inne uniwersytety, szkoły, przedsiębiorstwa, instytucje rządowe i samorządowe, instytucje kultury i nauki, a więc przyszłych pracodawców dla absolwentów Wydziału (w raporcie samooceny Wydział nie wymienia Konferencji Episkopatu Polski czy Stolicy Apostolskiej jako interesariuszy, jednak ich wpływ na funkcjonowanie Uczelni, w tym Wydziału nie jest bez znaczenia i wspiera bez wątplenia procesy uczelniane zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia). Udział interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu oferty edukacyjnej jednostki i w budowaniu wysokiej kultury kształcenia jest pośredni, brakuje bowiem instytucjonalnych ram współpracy interesariuszy z Wydziałem, a nawet Uczelnią. Edukacja realizowana na Wydziale uwzględnia potrzeby i reaguje na sygnały wpływające z gospodarki, samorządów i kultury, jednak brak bezpośrednich instrumentów oddziaływania interesariuszy może

stopień takiej reakcji osłabiać lub powodować jej opóźnienia. Warto, aby władze Wydziału rozważyły powołanie Kapituły Ekspertów (z uchwały Senatu z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (723/II/11), par. 10, wynika, że Rada Wydziału na wniosek Dziekana może powołać Kapitułę Ekspertów), której zadania mogłyby (a przynajmniej znacząca ich część) oscylować wokół uczestniczenia w kształtowaniu oferty edukacyjnej i wysokiej kultury jakości kształcenia, choćby poprzez wpływ na efekty kształcenia, recenzowanie programów i planów studiów.

Wydział legitymuje się znaczną liczbą absolwentów, którzy poprzez swoją aktywność zawodową sami zaliczani są do interesariuszy zewnętrznych, jednak co wyniknęło także podczas spotkania z absolwentami, nie są oni za bardzo zaangażowani w życie Wydziału (na spotkanie z przedstawicielami PKA stawilo się zaledwie 5 absolwentów), co warto zmienić, próbując zainicjować powołanie stowarzyszenia absolwentów lub podobnego ciała, które mogłoby łączyć interesy Wydziału, Uczelni i interesariuszy zewnętrznych. Ze spotkań z przedstawicielami Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania Jakości i opiekunami praktyk wynika, że takie inicjatywy są podejmowane, jednak zwykle na poziomie Instytutów – istnieje więc ryzyko niewystarczającego przepływu informacji.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	Jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	13448	2124	933	245	1009	64
studia niestacjonarne	1744	302	582	79	-	-
RAZEM:	15192	2426	1515	324	1009	64

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego¹ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) *Strategia działalności i rozwoju Wydziału Nauk Humanistycznych KUL jest zgodna z misją i strategią Uczelni i uwzględnia politykę osiągnięcia wysokich wyników w badaniach naukowych i w dydaktyce. Pomocne byłoby opracowanie szczegółowego planu realizacji celów strategicznych.*

¹ według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie.

2) *Koncepcja kształcenia została opracowana dla wszystkich typów i poziomów studiów, chociaż dla studiów doktoranckich nieprecyzyjnie. W badaniach naukowych realizowane są wytyczne strategii Wydziału.*

3) *Wydział identyfikuje swoją rolę na rynku edukacyjnym i stara się reagować na potrzeby rynku poprzez tworzenie nowych specjalności studiów. Zarówno Uczelnia jak i Wydział postrzegane są na rynku edukacyjnym jako jednostki przyjazne studentom.*

4) *Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w formułowaniu i realizacji strategii jednostki. Udział interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu oferty edukacyjnej jednostki i budowaniu wysokiej kultury kształcenia jest pośredni. Zaleca się rozważenie powołania Kapituły Ekspertów uczestniczącej w kształtowaniu oferty edukacyjnej i wysokiej kultury jakości kształcenia.*

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 1) **Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta i zapewnia udział pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy oraz interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia;**

Systematyczne prace dotyczące budowy systemu jakości kształcenia na KUL rozpoczęto w roku 2009, gdy powołano 1 grudnia tego roku Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i Organizacji Nauki. Zasadniczym celem działań było utworzenie we wszystkich jednostkach organizacyjnych KUL spójnego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia do 2013 r. W ciągu dalszych prac nad budową systemu dla celów opracowania, wdrożenia i nadzorowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (WSJK) Rada Wydziału Nauk Humanistycznych powołała w dniu 9 lutego 2011 roku Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia (WKJK). W dniu 21 września 2012 roku Senat KUL w uchwale nr 721/II/10 powołał Komisję ds. Jakości Kształcenia. Komisja ta otrzymała, Uchwałą Senatu nr 723/II/9, nazwę Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (UKJK). W Uchwale tej znowelizowano także Regulamin Komisji. Zgodnie z Regulaminem w skład UKJK statutowo wchodzi m.in. Pełnomocnik ds. jakości kształcenia jako przewodniczący, Prorektorzy, przedstawiciele WKJK wskazani przez Dziekanów, przedstawiciele Biura Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów, przedstawiciele Centrum Studiów Podyplomowych oraz przedstawiciele samorządów studentów i doktorantów. W Regulaminie Komisji zdefiniowano 10 zadań Komisji, które obejmują wszystkie zadania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Należy także w uzupełnieniu podkreślić, że budowę niektórych, ważnych elementów systemu jakości KUL rozpoczął już przed rokiem 2009 (np. badania ankietowe zajęć wprowadzono w roku 2008).

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia (SZJK) został ukonstytuowany na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim uchwałą Senatu nr 723/II/11 z dnia 29.11.2012 (US 723). Celem SZJK, określonym na dużym stopniu ogólności, obejmującym, zgodnie z deklaracją uchwały wszystkie formy studiów i poziomy kształcenia, jest m.in. (w Uchwale wymieniono łącznie 7 zadań) :

- ocena i zapewnienie najwyższej jakości kształcenia we wszystkich formach kształcenia,
- stymulowanie stałego doskonalenia jakości kształcenia z wykorzystaniem najnowszych i najlepszych rozwiązań w tym zakresie,

- podnoszenie kwalifikacji absolwentów Uniwersytetu,
- promowanie kultury najwyższej jakości kształcenia w Uniwersytecie.

Uchwała Senatu określa także zakres działania Systemu oraz wskazuje na niektóre instrumenty zapewnienia jakości. Zgodnie z wprowadzonymi przepisami nadzór nad system sprawuje Rektor, a do opracowania, wdrożenia i doskonalenia SZJK Senat powołał UKJK. Nadzór nad procesem jakości kształcenia na wydziale sprawuje dziekan, a odpowiednikiem UKJK jest WKJK. W US 723 sprecyzowano w szczególności następujące zadania WKJK:

- opracowanie polityki jakości kształcenia oraz procedur zapewniania, jakości kształcenia zgodnie ze strategią rozwoju wydziału;
- prowadzenie oceny jakości kształcenia na wydziale;
- przedstawianie dziekanowi propozycji działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na wydziale na podstawie wyników ww. oceny;
- wdrażanie i monitorowanie realizacji Krajowych Ram Kwalifikacji na wydziale;
- współpraca z przedstawicielami pracodawców i ekspertów w zakresie konsultacji programów i efektów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na wydziale;
- określenie zasad oceny i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich zatrudnionych na wydziale;
- coroczne przedstawianie dziekanowi oraz Radzie Wydziału sprawozdania

Uchwała Senatu, zarówno na poziomie uczelni, jak też na poziomie Wydziału przewiduje zapraszanie ekspertów spoza Uniwersytetu oraz powoływanie stałych lub doraźnych zespołów eksperckich. Rektor powołał pismem z dnia 3.09.2012 Pełnomocnika ds. jakości kształcenia, natomiast Senat Uchwałami 29.11.2012 powołał UKJK w ustalonym składzie i ustalił jej Regulamin. W Regulaminie pracy zdefiniowano 10 zadań komisji, które obejmują wszystkie funkcje SZJK. W skład komisji wchodzi statutowo Pełnomocnik ds. jakości kształcenia, Prorektorzy, przedstawiciele WZJK wskazani przez Dziekanów przedstawiciele Biura Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów, przedstawiciele Centrum Studiów Podyplomowych oraz przedstawiciele samorządów studentów i doktorantów. Zespół oceniający zapoznał się ze składem powołanej komisji. Rada WNH powołała na posiedzeniu 9.02.2011 WKJK, a następnie zespół ten rozszerzyła uchwałą z dnia 16.01.2013. Należy jednak podkreślić, że m.in. przedstawiciel studentów został włączony w skład WKJK dopiero ostatnią uchwałą, a zatem jego staż w komisji jest bardzo krótki.

Zespół oceniający zapoznał się protokołem obrad WKJK z dnia 11.01.2013, na którym omówiono proces wdrażania procedur związanych z SZJK w świetle Uchwały Senatu nr 723/II/11. W protokole brakuje informacji na temat uczestnictwa studentów w posiedzeniach WKJK.

Uchwała Senatu 723/II/11 daje możliwość uczestnictwa w podejmowaniu decyzji przez interesariuszy zewnętrznych w tym przez pracodawców. Zgodnie z Uchwałą cele systemu Jakości kształcenia realizowane są w szczególności we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, a UKJK może, w porozumieniu z Rektorem zapraszać do stałej lub doraźnej współpracy ekspertów spoza Uniwersytetu. Także zgodnie z regulaminem UKJK jej zadaniem jest koordynowanie współpracy z pracodawcami, przedstawicielami rynku pracy oraz innymi podmiotami w działaniach projakościowych.

Podobnie WKJK jest zobowiązana zgodnie z Uchwałą do współpracy z przedstawicielami pracodawców i ekspertów w zakresie konsultacji programów i efektów kształcenia prowadzonych na WNH. Ponadto Rada Wydziału może na wniosek Dziekana powołać

Kapitułę Ekspertów, która jest organem doradczym. Uchwała nie precyzuje, kto może wchodzić w skład Kapituły Ekspertów, w szczególności czy mogą to być pracodawcy.

W trakcie wizytacji zespół oceniający poczynił następujące spostrzeżenia w odniesieniu do udziału pracodawców w podejmowaniu decyzji w zakresie działań pro jakościowych:

- w WKJK brak jest obecności interesariuszy zewnętrznych,
- brak jest również w ogólności systemu i opisu regularnych działań w zakresie pozyskiwania opinii od pracodawców na temat jakości kształcenia i uwzględniania tych opinii w procesie kształcenia.

Oba spostrzeżenia znalazły potwierdzenie w dyskusji na spotkaniu z pracodawcami, którzy sygnalizowali fakt, że ich wpływ na program kształcenia WNH wynika z kontaktów prywatnych i nieformalnych, z praktyk zawodowych i pedagogicznych natomiast nie jest im znany oficjalny organ Wydziału lub Uniwersytetu odpowiedzialny za regularne i uporządkowane zbieranie ich opinii.

Jednocześnie należy podkreślić, że na WNH obserwuje się częściowy wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia. Wynika to z następujących działań:

- praktyk i staży zawodowych oraz praktyk pedagogicznych odbywanych na mocy podpisanych umów z pracodawcami, pracy studentów w charakterze wolontariuszy,
- współpracy WNH z Biurem Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów KUL (w tym z Biurem Karier) – szczegóły działalności tego Biura podano w raporcie samooceny (RS, str. 25),
- zatrudnianiu pracowników WNH w firmach zewnętrznych, udziału pracowników w szkoleniach, zatrudnianiu wykładowców z firm zewnętrznych,
- organizację konferencji z udziałem pracodawców i pracowników WNH,
- konsultacji niektórych planów zajęć z pracodawcami.

2) wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i zapewniają weryfikację i ocenę efektywności wszystkich czynników wpływających na jakość kształcenia, a w szczególności umożliwiają:

a) ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów

Ocena stopnia realizacji efektów kształcenia następuje w kilku obszarach. Obszar pierwszy obejmuje typowe aspekty WSJK i ma charakter wewnętrzny. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia ukonstytuowany US 723, ale *de facto* wprowadzany proceduralnie wcześniej zawiera większość niezbędnych elementów – procedur i narzędzi, w tym:

- określa zasady i przepisy tworzenia programów kształcenia studiów,
- określa procedury dyplomowania,
- określa zasady weryfikacji efektów kształcenia,
- określa zasady prowadzenia praktyk zawodowych,
- określa zasady doboru i oceny kadry, zasady prowadzenia hospitacji i ankietyzacji,
- określa procedury badania losów absolwentów,
- posiada możliwości uwzględniania opinii pracodawców.

Z powodu silnie scentralizowanej struktury KUL, większość procedur nadzorowana jest przez ciała kolegialne na poziomie uczelni. Wynikiem działań prowadzących do zwiększenia stopnia realizacji kształcenia jest także tworzenie zindywidualizowanych form kształcenia takich jak

indywidualne toki studiów, indywidualne organizacje studiów, studia międzykierunkowe i uczelniane (MISH, MOST, MISD) oraz międzynarodowe wymiany studentów (program LLP Erasmus). Sekwencje działań w zakresie wymienionych elementów systemu jakości określone są w przepisach i regulaminach pracy dział kolegiałnych. Szczegóły niektórych działań przedstawiono też w RS (str. 20-22).

W obszarze drugim odbywa się zewnętrzna wobec uczelni weryfikacja efektów kształcenia, nie ujęta w procedurach WSJK. Taką funkcję pełnią oceny programowe dokonywane przez ekspertów PKA i innych komisji akredytacyjnych oraz rankingi zewnętrzne. Pośrednio poziom jakości kształcenia ilustruje ocena parametryczna jednostki dokonywana przez MNiSW (w ocenach w latach 2006 i 2010 WNH uzyskał I kategorię).

W obszarze trzecim efekty kształcenia weryfikowane są w wyniku współpracy dydaktycznej i naukowej w ramach umów krajowych i międzynarodowych. Wydział Nauk Humanistycznych udokumentował bardzo bogatą działalność w tym zakresie w RS (część VI i VII oraz załącznik 13).

Analiza działania systemu w zakresie jakości kształcenia na poszczególnych poziomach studiów wskazuje, że skuteczność systemu jest bardziej obserwowana na studiach I i II stopnia oraz podyplomowych, mniej natomiast na studiach doktoranckich. Mniejsza skuteczność systemu w zakresie studiów doktoranckich wynika m.in. z zauważonych usterek tych studiów dotyczących braku w programach przedmiotów z zakresu metodologii badań naukowych, przedmiotów rozwijających kompetencje społeczne oraz braku przygotowania dydaktycznego słuchaczy do prowadzenia zajęć. Szczegółowo kwestie te omówiono w punkcie 3 raportu.

Zespół oceniający postuluje także opracowanie i włączenie do WSJK mechanizmów kontroli osiągniętych efektów kształcenia zgodnych z wymaganiami KRK, dotyczy to szczególnie silnie studiów doktoranckich. W trakcie analizy dokumentów systemu jakości, zespół oceniający zwrócił także uwagę na brak działań na WNH mających charakter samooceny Wydziału i zbiorczego podsumowania w zakresie realizowanych efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów (można np. skorzystać z dobrych wzorów innych uczelni, które stosują arkusze ewaluacyjne samooceny).

b) udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia

Jak podkreślono w punkcie 1.4 raportu w sensie ogólnym rolę interesariuszy zewnętrznych dla Wydziału pełnią m.in. inne uniwersytety, szkoły, instytucje rządowe i samorządowe przedsiębiorstwa a także Konferencja Episkopatu Polski i Stolica Apostolska. Instytucje te wspierają procesy projakowości w kształceniu na Wydziale i w kształtowaniu kultury kształcenia. Liczna jest także grupa absolwentów Wydziału, chociaż ich regularne zaangażowanie w działania jakościowe w kształceniu na WNH należy ocenić jako niepełne.

Ponadto procedury obyczajowe, które stosowane są od wielu lat, głównie na poziomie instytutów zapewniają udział i ocenę efektów kształcenia na Wydziale. Dzieje się tak na skutek bezpośrednich kontaktów i niejednokrotnie współpracy pracowników Wydziału z pracownikami samorządu, jednostek kultury, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, wreszcie przedsiębiorstw produkcyjnych i handlowych. Opinie oraz własne doświadczenia pracowników z tych relacji przekładają się na proponowane ewentualne zmiany w programie i planie studiów, które następnie podlegają sformalizowanemu procesowi opisanemu w obowiązujących na Wydziale i Uczelni procedurach. Wydział bardzo silnie współpracuje z

otoczeniem społeczno-gospodarczym, co ma silny wpływ na realizowane programy i plany studiów.

Także niektóre z działań Wydziału w zakresie udziału pracodawców mają charakter systematyczny. Dotyczy to wymienionych w punkcie 2.1 praktyk i staży zawodowych, oraz praktyk pedagogicznych odbywanych na mocy podpisanych umów z pracodawcami, zatrudnianiu pracowników WNH w firmach zewnętrznych, udziału pracowników w szkoleniach, zatrudnianiu wykładowców z firm zewnętrznych, organizacji konferencji z udziałem pracodawców i pracowników WNH, oraz bezpośredniej konsultacji niektórych planów zajęć z pracodawcami.

Przedstawiony udział interesariuszy zewnętrznych w określaniu i ocenie efektów kształcenia, który ma miejsce nie został jednak jak dotąd sformalizowany, nie ujęto go w tryb regularnie stosowanej procedury. Zespół oceniający uważa, że Uchwała Senatu daje możliwość powołania ciał kolegialnych odpowiedzialnych za kontakty z pracodawcami oraz ukształtowanie regularnych kontaktów z nimi w zakresie działań projakościowych Wydziału. Zdaniem zespołu, Wydział z tych możliwości nie korzysta, dlatego zachęca się Władze Wydziału do systematycznego włączania przedstawicieli rynku pracy w proces określania i oceny efektów kształcenia.

c) monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy

Ustawa z dnia 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, obowiązująca od 1 października 2011 roku wprowadziła obowiązek monitorowania ścieżek karier zawodowych absolwentów przez uczelnie wyższe. Ustawodawca określił termin realizacji badań, ale nie doprecyzował metodologii przedmiotowych badań.

Koncepcja metodologiczna opracowana na potrzeby tego badania w Uniwersytecie, której treść została udostępniona podczas wizytacji, odpowiada na zapisy zawarte w Ustawie. Zasady przeprowadzania procesu monitorowania kariery zawodowej absolwentów oraz wzór ankiety zostały zdefiniowane w Zarządzeniu Prorektora ds. Dydaktyki i Wychowania KUL z dnia 13.10.2011 r. Koncepcja badania przewiduje, że badaniem objęci są absolwenci wszystkich kierunków, stopni i trybów studiów. Badanie będzie wykonywane dwukrotnie po trzech i pięciu latach studiów na zasadzie dobrowolności.

Zespół oceniający zapoznał się dokumentacją pierwszego, pilotażowego badania absolwentów przeprowadzanego w roku 2012 na absolwentach WNH rocznika 2010/2011 do 31.12.2011 przez Biuro Karier KUL. Wymieniono dwa zasadnicze cele badania: analizę zatrudnienia i sytuacji zawodowej absolwentów, oraz ocenę przydatności ich kompetencji w ich pracy zawodowej oraz szereg celów cząstkowych. Deklaracja studentów o uczestnictwie w badaniu przyjmowana jest na platformie elektronicznej e-KUL przy składaniu pracy dyplomowej. Wypełnianie anonimowej i poufnej ankiety odbywa się elektronicznie. Pierwsza część ankiety odnosi się do wszystkich ankietowanych, a następane pytania dzielą respondentów na pięć grup ze względu na sytuację zawodową. Dokumentacja procesu ankietyzacji zawiera szczegółowe opracowania dotyczące m.in.:

- liczby badanych respondentów i struktury próby badawczej,
- podejmowania pracy zawodowej w trakcie studiów, satysfakcji z podjęcia studiów na KUL,
- oceny efektów kształcenia, oceny bazy lokalowej, kadry dydaktycznej,
- struktury respondentów wg statusu na rynku pracy, branży zatrudniających pracodawców,

Poziom zwrotów ankiet w stosunku do wszystkich do liczby wszystkich absolwentów WNH wyniósł 28%, natomiast w stosunku do wszystkich, którzy zgodzili się na udział w ankietach wyniósł blisko 50%. Wydział udostępnił syntetyczne sprawozdanie z badania losów absolwentów WNH zawierające wnioski z przeprowadzonej ankietyzacji.

Nawiązując do celów stawianych przed badaniem losów absolwentów KUL w kontekście kształcenia i zatrudnialności absolwentów warto zauważyć wyniki badań prowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, opublikowane w Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Województwie Lubelskim w I półroczu 2012r., z których wynika, że w porównaniu do roku 2011 zmalała liczba osób kończących kierunki na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL i zarejestrowanych jako bezrobotni. Z tego samego badania wynika, że na liście zawodów deficytowych można wyłonić następujące, które odpowiadają profilowi kształcenia na wizytowym Wydziale: lektor języka angielskiego, muzealnik, tłumacz języka francuskiego, bibliotekarz, pracownik galerii/muzeum, animator kultury. Systematyczna analiza losów zawodowych absolwentów jak najbardziej wpisuje się w ten nurt badawczy i należy zadbać o wykorzystanie jej wniosków dla kształtowania efektów, programów i planów kształcenia.

Należy podkreślić, że WNH wypełnia wymagania ustawowe i wdrażana procedura ankietyzacji przebiega prawidłowo (odbyło się dotychczas jedno badanie pilotażowe). Zespół nie otrzymał jednak dokumentów wskazujących na udostępnienie wyników ankietyzacji szerszej społeczności, dogłębną analizę wyników przez ciała kolegialne Wydziału odpowiedzialne za proces kształcenia, oraz na wdrażanie wniosków wynikających z analizy wyników tych ankiet. Dlatego zespół postuluje zwrócenie większej uwagi WKJK na wyniki ankietyzacji, jako cennego źródła informacji o efektach kształcenia. Zespół zauważa ponadto, że w Zarządzeniach Prorektora zdefiniowano konieczność przedstawiania zbiorczych raportów Rektorowi ds. Wychowania i Dydaktyki natomiast brakuje informacji o przekazywaniu informacji UKJK oraz organom odpowiedzialnym za proces kształcenia WNH, które są bezpośrednio odpowiedzialne za jakość kształcenia na Wydziale (w tym WKJK). Wymienione Zarządzenie nakazuje prowadzenie badań ankietowych po trzech i pięciu latach po ukończeniu studiów. Zespół oceniający postuluje analizę celowości przeprowadzenia badań także po roku od ukończenia studiów.

d) monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia

Jednostka prowadzi systematyczny przegląd opracowanych programów i planów studiów na poszczególnych kierunkach kształcenia. Programy kształcenia i plany studiów na kolejny rok akademicki, podaje się zgodnie z Regulaminem Studiów KUL, nie później niż 3 miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego. Regulaminy programów studiów na wszystkich poziomach opracowywane są zgodnie z dotychczasową procedurą przez Rady Instytutów oraz opiniowane przez przedstawicieli Samorządu Studentów. Procedura wprowadzania zmian w programie kształcenia oraz zatwierdzania nowych programów, stosowana dotychczas (opisana szczegółowo w RS str. 20) obejmuje kolejno zatwierdzanie zmian przez Rady Instytutów, (która może uzyskać opinię Rady Programowej), Radę WNH, Senacką Komisję ds. Dydaktyki i Wychowania oraz Senat KUL. Zmiany w programach, tam gdzie jest to możliwe dokonywane są najczęściej na wniosek interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, przy zmieniających się przepisach prawa i standardach dotyczących kompetencji zawodowych, po analizie współczesnych trendów w badaniach i nauczaniu na Wydziale.

Dobrą praktykę stanowi powoływanie przedstawicieli studentów do Rad Instytutów, w których ze względu na wielkość wizytowanej jednostki toczą się najważniejsze dyskusje o sprawach bezpośrednio dotyczących jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, dzięki czemu studenci mają wpływ na zmiany w planach i programach zajęć, a ich opinie i sugestie uwzględniane są na każdym etapie ich tworzenia.

Ze względu na zmiany wprowadzone nową ustawą, Prorektor ds. Dydaktyki i Wychowania przedstawił (pismo z dnia 21.11.2011) nowe zasady opracowywania programów studiów dla studentów rozpoczynającej cykl kształcenia od nowego roku akademickiego (wymagania KRK). Przewidują one zatwierdzenie kierunkowych efektów kształcenia oraz programów studiów przez Senat KUL, wprowadzenie karty kierunków, uporządkowania informacji o praktykach oraz kontrolę efektów kształcenia, punktów ECTS i zajęć według kryteriów zgodnych z wymaganiami KRK. Szczegółowe informacje podano w RS.

W trakcie wizytacji udokumentowano, że Rady Instytutów odpowiedzialne za programy i plany w starym trybie spotykają się regularnie i posiedzenia są protokołowane i przechowywane (zespół oceniający zapoznał się z wybranymi protokołami z posiedzeń z Rad). Analiza protokołów Komisje Programowych dokumentujących intensywne prace przy modyfikowaniu i udoskonalaniu programów do wymagań zgodnych z KRK, pokazała duży nacisk jaki położono na sprawy porządkowania i poprawiania programów studiów.

Zdaniem zespołu oceniającego, SZJK w KUL i WNH umożliwia doskonalenie programów kształcenia. Jednocześnie jednak zespół dostrzega w procedurach monitorowania i przeglądów programów kształcenia konieczność wprowadzenia zmian i modyfikacji. W przedstawionej regule zatwierdzania decyzji nie uwzględniono wpływu WKJK oraz UKJK jak również nie uwzględniono faktu, że zgodnie z regulaminem UKJK monitoring oraz okresowy przegląd programów, ich efektów oraz szeregu innych czynników jest zadaniem UKJK oraz WKJK. W istocie w skład Komisji Senackiej ds. Dydaktyki i Wychowania wchodzi Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia, ale zdaniem zespołu PKA Komisje ds. Jakości Kształcenia powinny mieć znacznie większy wpływ na proces formowania zmian programowych oraz obserwację efektów wprowadzonych zmian. Zespół oceniający postuluje także analizę udziału doktorantów w kształtowaniu programu ich studiów. Z przeprowadzonych przez zespół rozmów i analizy dokumentów wynika bowiem, że ich samorząd nie opiniuje programów studiów. Zdaniem przedstawicieli doktorantów, formalna możliwość wnoszenia uwag odnośnie programu studiów na Radzie Wydziału nie jest realnym narzędziem, ponieważ nie daje w praktyce możliwości wprowadzania zmian. Doktoranci sygnalizowali także brak spotkań Kierownika Studium Doktoranckiego z doktorantami, które poświęcone byłyby programowi ich kształcenia i na których doktoranci mogliby zgłaszać swoje zastrzeżenia co do formy i procesu jego realizacji.

e) ocenę zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikację efektów ich kształcenia

KUL jest uczelnią o długoletniej tradycji uniwersyteckiej – stąd sformalizowane są zasady oceny studentów i doktorantów, wymogi egzaminacyjne i zaliczeniowe, zasady przygotowywania prac dyplomowych i przeprowadzania egzaminów końcowych. Respektowana jest autonomia wykładowcy w ocenie stopnia spełnienia wymagań.

Ocenianie studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych odbywa się w oparciu o następujące regulaminy i procedury:

- ocenianie studentów stacjonarnych i niestacjonarnych odbywa się w oparciu o *Regulamin studiów* na KUL (ze wsparciem systemu e-KUL), regulamin studiów określa także zasady dyplomowania
- ocenianie doktorantów przebiega w oparciu o *Regulamin studiów doktoranckich w KUL (po zmianach 26.04.2012 715/II/4)* na KUL,
- ocenianie słuchaczy studiów podyplomowych w oparciu o *Regulamin Studiów Podyplomowych* na KUL.

Szczegółowe wskazania do punktów regulaminów wymieniono w RS. System oceny studentów polega na planowym uzyskiwaniu zaliczeń z przedmiotów obowiązkowych oraz przedmiotów do wyboru dla właściwego semestru studiów. Nauczyciel akademicki zobowiązany jest do przedstawienia na pierwszym spotkaniu programu zajęć wraz z listą obowiązujących lektur i przewidzianymi pomocniczymi formami weryfikacji (kolokwium, sprawdzian, referat, esej, samodzielne rozwiązanie problemu itp.) oraz zobowiązany jest do poinformowania studentów o kryteriach i zasadach zaliczenia przedmiotu. W KUL wprowadzono zasady składania egzemplarza pracy dyplomowej w formie elektronicznej (Zarządzenie Prorektora ds. Dydaktyki i Wychowania z dnia 3.06.2011), które odbywa się przez platformę e-KUL.

System oceniania jest studentom znany i w ich opinii jest zrozumiały. Zasady oceniania są zdaniem studentów przestrzegane. Zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych są wiarygodne i przejrzyste, powszechnie dostępne w regulaminach poszczególnych studiów.

Pewne zastrzeżenia można natomiast sformułować, co do sposobu weryfikacji efektów kształcenia na studiach doktoranckich. Pierwsza usterka wynika z faktu, że regularne sprawozdania z postępów w nauce składają wyłącznie doktoranci pobierający stypendium. Następnie bardzo pozytywnym elementem procesu weryfikacji efektów kształcenia doktorantów jest fakt, że wszyscy doktoranci w ciągu studiów doktoranckich podlegają hospitacji. Jednak brakuje mechanizmów powiadamiania doktorantów o wynikach tych hospitacji. Zespół oceniający postuluje wprowadzenie praktyki regularnych spotkań hospitującego z doktorantem, poświęconych wynikom hospitacji. Przy wystąpieniu negatywnych ocen dobrym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie odwrotnej hospitacji polegającej na wysłaniu takiego doktoranta w roli obserwatora do osoby, która uzyskała bardzo dobry wynik hospitacji.

Zdaniem zespołu, system zaliczeń wymaga istotnego rozwinięcia w świetle wymagań stawianych przez KRK, co do realizacji efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji.

f) ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej

W skład procedury oceny jakości kadry akademickiej wchodzi ocena okresowa zgodnie z wymaganiami ustawowymi na podstawie kryteriów przyjętych przez Senat KUL, ocena wynikająca z ankietyzacji zajęć oraz ocena na podstawie hospitacji. Ocena kadry ma miejsce również w systemie przyznawania nagród.

Procedura oceny nauczycieli akademickich KUL jest szczegółowo określona w Zarządzeniu Rektora KUL z dnia 25 marca 2011 r. Wynika z niej, że nauczyciel akademicki wypełnia arkusz oceny w systemie e-kul i razem z wynikami ostatniej ewaluacji zajęć dydaktycznych przedstawia swojemu przełożonemu. Arkusz ten po uzupełnieniu o wnioski wynikające z hospitacji i z uwagami i sugestiami przełożonego przekazywany jest za

pośrednictwem dziekanatu do Działu Spraw Pracowniczych Uczelni. Oceny wszystkich pracowników dokonuje Uniwersytecka Komisja Oceniająca, która klasyfikuje pracowników w grupach i przedstawia oceny z zastosowaniem podziału według kwantyli jako kryterium klasyfikacji. Wyniki oceny nauczycieli akademickich są uwzględniane przez Radę WNH w opiniowaniu wniosków dotyczących przebiegu zatrudnienia. Stanowią także podstawę do podejmowania decyzji przez Rektora przy realizacji polityki kadrowej, w szczególności przy zwolnieniach. Ocena niesamodzielných pracowników naukowych i dr hab. odbywa się co 2 lata, natomiast pracowników z tytułem profesora co 4 lata. Zespół oceniający zapoznał się z losowo wybraną dokumentacją oceny i stwierdził, że jest ona prowadzona prawidłowo. Jednak w trakcie spotkania z nauczycielami akademickimi niektórzy uczestnicy formułowali opinie, że ocena pracownika nie ma wpływu na jego uposażenia i w wielu przypadkach kończy się „na papierze”.

Procedura zatrudniania nowych pracowników naukowo-dydaktycznych, mianowania na stanowisko profesora, zatrudniania lub mianowania na inne stanowiska nauczycieli akademickich, powoływania na stanowiska kierowników jednostek organizacyjnych została szczegółowo opisana w RS (str. 26). Dziekan Wydziału co najmniej raz w okresie kadencji składa Senatowi sprawozdanie z realizowanej przez siebie polityki kadrowej, działalności naukowej i rozwoju Wydziału.

W procesie oceny pracowników uwzględnia się także wyniki hospitacji przedmiotów. Udostępnione w trakcie wizytacji protokoły wizytacji oraz analiza metody przeprowadzania pokazuje, że ich sposób przeprowadzania jest prawidłowy. Hospitacje prowadzone są raz w semestrze przez kierowników katedr, jeśli osoba hospitowana jest niesamodzielnym pracownikiem naukowym oraz przez Dyrektorów Instytutów bądź przez Dziekana jeśli osoba hospitowana pełni funkcję kierownika katedry lub posiada tytuł profesora. Formularz hospitacji zawiera informacje dotyczące tematu i opisu zajęć, omawianych zagadnień, stosowanych pomocy dydaktycznych.

Studenci oceniają nauczycieli akademickich przez wypełnianie ankiet. Procedura przeprowadzania ankiet opisana jest w zarządzeniu Rektora KUL z dnia 14.01.2008 oraz w ostatnim Zarządzeniu Prorektora z dnia 16.01.2013. Ankiety wypełniane są elektronicznie w systemie e-KUL przez studentów po zakończeniu cyklu zajęć dydaktycznych w okresie trzech tygodni od ich zakończenia. Opracowanie wyników ankietyzacji przedstawiane jest Władzom Wydziału oraz WKJK i ma służyć okresowej ocenie pracowników dydaktycznych. Zespół oceniający zapoznał się ze wzorem ankiety i z przykładowymi przedmiotami ocenianymi ankietowo. Pytania od 1 do 5 stawiane w ankiecie dotyczą organizacyjnego przebiegu zajęć (*udział ankietowanego w zajęciach, regularność zajęć, punktualność prowadzącego, wymiar czasowy zajęć, informowanie z wyprzedzeniem o zaliczeniach i treści zajęć*), pytania od 6 do 8 dotyczą treści zajęć (*czy odpowiadała tematowi zajęć, czy była zrozumiała i interesująca*), pytania od 9 do 12 dotyczyły postawy prowadzącego (*punktualność, taktowność, dostępność w trakcie konsultacji, czy prowadzenie sprzyja aktywności studentów, niekompletność wykładu*). Przewidziano także miejsce na uwagi dodatkowe studentów. Każdy z tych elementów oceniany jest w czterostopniowej skali. Przedstawione ankiety miały niską reprezentatywność (ok. 15 i 19 %). Zespół oceniający nie otrzymał w trakcie wizytacji zbiorczych danych wskazujących np. jaki procent ankiet jest odrzucanych z powodu niskiej reprezentatywności, jaki procent przedmiotów ocenianych jest prawidłowo albo jaki procent nauczycieli uzyskał słabe oceny. Brak tego rodzaju danych, które można uzyskać stosunkowo łatwo nie pozwala na wyciągnięcie wniosków, co do skuteczności narzędzia badania jakości. Ponadto na podstawie rozmów z przedstawicielami Wydziału można sądzić, że do studentów

nie dociera informacja zwrotna na temat wyników ankietyzacji przedmiotów, na które uczęszczali. Studentom wizytowanej jednostki nie jest także znana dalsza procedura uwzględniania wyników ankiet w procesie zapewniania jakości. Ze względu na brak informacji zwrotnej studenci nie dostrzegają celowości studenckiej oceny zajęć dydaktycznych, co może stanowić również jedną z przyczyn niskiego odsetka wypełnionych ankiet w systemie e-KUL.

Zespół oceniający postuluje całościowe udoskonalenie narzędzia ankietyzacji. Dotyczy to najpierw zwiększenia jego reprezentatywności (akcje informacyjne) oraz wprowadzenie procedur przygotowywania i analizowania kompleksowych zbiorczych raportów z ankietyzacji, które mogą też zawierać elementy analizy statystycznej. Następnie weryfikacji wymaga procedura ankietyzacji na studiach doktoranckich z punktu widzenia jej przydatności dla tych studiów. Ponadto informacja na temat wyników ankietyzacji przekazywana studentom byłaby niezwykle cenna w działaniach projakościowych i przypuszczalnie miałyby także wpływ na zwiększenie liczby studentów biorących udział w ankietyzacji. Dodatkowo pytania w ankiecie można by uzupełnić o kwestie weryfikacji efektów kształcenia definiowanych w programach przedmiotów zgodnych z KRK. Niektóre elementy tego typu działań, prowadzonych z udziałem WKJK występują w wymienionym zarządzeniu Prorektora, ale nie mają charakteru całościowego. Ponadto zespół rekomenduje uwzględnienie w stosowanej w KUL karty oceny pracowników formalne uwzględnienie wyników ankietyzacji oraz hospitacji, tak aby dokument ten miał charakter kompleksowy.

g) ocenę poziomu naukowego jednostki,

Zewnętrzna weryfikacja poziomu naukowego jednostki odbywa się poprzez okresową ocenę parametryczną prowadzoną przez MNiSW (WNH posiada I kategorię) oraz w drodze akredytacji przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną oraz Polską Komisję Akredytacyjną. Weryfikacja wewnętrzna poziomu naukowego jednostki odbywa się na podstawie sprawozdań z działalności naukowej pracowników Wydziału, które służą także do podziału funduszy na prowadzone przez pracowników badania naukowe. W sprawozdaniach pracownicy wykazują publikacje w recenzowanych czasopismach, monografie naukowe, artykuły w monografiach, redakcje monografii, realizowane granty badawcze, organizowane sympozja, referaty wygłaszane na sympozjach. Wydział prowadzi ewidencję raportów z zakończonych tematów badawczych a dokumentacja przechowywana jest przez okres 4 lat.

Badania prowadzone przez jednostkę są spójne z realizowanym systemem kształcenia. Obejmują one kluczowe obszary dla współczesnej humanistyki. Poziom badań naukowych prowadzonych przez jednostkę jest bardzo wysoki, co znajduje m.in. potwierdzenie w fakcie, że WNH ma kategorię I oraz uprawnienia do nadawania stopnia dr i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w 4 dyscyplinach. Dyscypliny te pokrywają się z prowadzonymi kierunkami kształcenia. Także dane szczegółowe zamieszczone w częściach VI i VII RS dotyczące badań naukowych oraz współpracy międzynarodowej, liczby publikowanych prac w czasopismach, książkach i materiałach konferencyjnych, uczestnictwo w projektach naukowo-badawczych krajowych i międzynarodowych, relacji z otoczeniem dowodzi, że wydział posiada dobrą kadrę naukową i znaczny potencjał badawczy.

Ważnym punktem weryfikacji poziomu naukowego jest również silna pozycja i liczna przynależność pracowników Instytutu do towarzystw naukowych, redakcji czasopism,

uczestnictwo w kongresach, sympozjach, konferencjach, zjazdach na innych uniwersytetach w kraju i za granicą, otrzymane liczne odznaczenia ministerialne, nagrody rektorskie i inne. Biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowe pracowników oraz ich zgodność z prowadzonym kształceniem, zespół oceniający uważa, że czynniki weryfikujące poziom naukowy jednostki działają dobrze.

h) ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów

Regularne działania wspierające proces kształcenia prowadzone są na WNH w kilku obszarach. Obszar pierwszy dotyczy monitorowania i przeglądu stanu bazy dydaktycznej. Decyzję o przydzieleniu składników majątku trwałego jednostkom organizacyjnym podejmuje Rektor. Wydział dysponuje laboratoriami językowymi, pracownikami komputerowymi oraz wyspecjalizowanym pracownikami. Szczególnie cenna jest pracownia adaptacji materiałów dydaktycznych do nauki języka angielskiego dla studentów niedowidzących i niewidomych, w której zajęcia prowadzą pracownicy Katedry Metodyki i Tyfłodydaktyki Języka Angielskiego. W roku 2005 utworzono przy Instytucie Filologii Angielskiej KUL Uniwersyteckie Centrum Adaptacji Materiałów dla Niewidomych. Zespół oceniający zapoznał się z pracownią, z dokumentacją działalności Katedry i z dużym szacunkiem i uznaniem przyjmuje osiągnięcia i charakter działalności edukacyjnej pracowników tej Katedry.

Zespół oceniający uważa, że infrastruktura dydaktyczna, warunki prowadzenia zajęć i zaplecze biblioteczne jest wystarczające dla realizacji procesu dydaktycznego na WNH. Obszar drugi dotyczy regularnego wspierania studentów w procesie kształcenia. Na Wydziale powołuje się zgodnie z Regulaminem Studiów opiekuna roku spośród nauczycieli akademickich. Opiekun utrzymuje stały kontakt ze studentami i pomaga im w rozwiązywaniu bieżących problemów. W zwyczaju akademickim są także regularne konsultacje studentów z pracownikami w ustalonych godzinach. Zespół otrzymał informację o powołanych opiekunach. Oprócz opiekuna roku studenci mogą zwrócić się do opiekunów praktyk zawodowych, opiekunów indywidualnego toku studiów, kuratorów kół naukowych i organizacji studenckich. Opieka naukowa polega także na wspieraniu działalności kół naukowych, współuczestniczeniu i współorganizowaniu konferencji naukowych i seminariów, włączaniu studentów i doktorantów w realizowanie grantów badawczych, współredagowanie prac. System opieki naukowej jest wspierany przez rektora, który nagradza najlepszych studentów i doktorantów i przyznaje stypendia.

Obszar trzeci dotyczy doktorantów i uwzględnia specyfikę tych studiów. Doktoranci, oprócz opieki promotorów, funkcjonują jako młodzi badacze i włączają się w działania na rzecz środowiska. Współuczestniczą także w udokumentowany sposób w tematach badawczych, projektach, biorą udział w konferencjach (temat ten jest szerzej omówiony w punkcie 5 raportu). Obszar czwarty obejmuje pomoc materialną, na którą składają się stypendia socjalne, stypendia na zakwaterowanie, stypendia Rektora dla najlepszych studentów i doktorantów, stypendia specjalne dla osób z niepełnosprawnością i zapomogi. Regulaminy przyznawania pomocy materialnej są sformułowane czytelnie i dostępne na stronach internetowych.

Jednostka nie posiada sformalizowanych procedur pozwalających doktorantom oceniać jakość oferowanej infrastruktury oraz form wsparcia. Doktoranci obecni na spotkaniu bardzo wysoko ocenili oferowane im wsparcie zarówno socjalne, materialne jak i administracyjne.

Zarówno na Wydziale Nauk Humanistycznych jak i na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim nie przeprowadza się studenckiej oceny infrastruktury dydaktycznej, pracy dziekanatów oraz działów ogólnouczelnianych odpowiedzialnych za obsługę studenta takich jak Dział Studenckich Spraw Socjalnych.

i) funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia

System zapewnienia jakości dokumentowany jest w sposób rozproszony. Część istotnych informacji dotyczących jakości kształcenia przechowywana jest i udostępniana w systemach elektronicznych e-KUL i S4A (dla potrzeb obsługi administracji) zarówno w części publicznej jak i części chronionej. Procedura ankietyzacji obsługiwana jest w systemie elektronicznym e-KUL (w części chronionej). Także w tym systemie dostępne są informacje dotyczące systemów oceniania i programów studiów oraz arkusze oceny pracowników. Akty prawne oraz informacje dotyczące Biura Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów KUL dostępne są na stronie uczelnianej. Te dwa systemy stanowią dostępne dla społeczności miejsce gromadzenia większości informacji dotyczących systemu zapewnienia jakości.

Zespół oceniający stwierdza, że Uniwersytet posiada sprawny, własny system obsługi toku studiów oraz szeregu procedur systemu jakości e-KUL. System ten nie jest jednak wyposażony we wszystkie funkcje dedykowanego, jednolitego systemu informacyjnego dotyczącego jakości kształcenia, gdzie łatwo byłoby znaleźć całość informacji na ten temat. Zespół zachęca władze KUL i Wydziału do próby przygotowania dedykowanego podsystemu elektronicznego rejestrowania informacji dotyczących jakości procesu kształcenia. Należy zauważyć, że w trakcie postępującego procesu formalizowania procedur systemu zapewnienia jakości, wdrażania procedur rekomendowanych, oceny jego skuteczności, oraz uwzględniania wymagań KRK działanie takiego systemu może okazać się konieczne.

j) publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów

Na WNH i KUL funkcjonuje system przekazywania informacji typowy dla środowiska akademickiego w następujących formach:

- informacje bieżące dostępne są w wersji papierowej w gablotach informacyjnych Dziekanatu i gablotach poszczególnych Katedr, za aktualność zamieszczanych danych odpowiedzialne są wyznaczone osoby,
- informacje o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów i in. znajdują się na stronach internetowych KUL,
- w części publicznej e-KUL dostępne są informacje o programach, planach, informatorze osobowym, pracach dyplomowych,
- w części chronionej e-KUL przechowuje się dokumenty, których dostępność jest ograniczona do pracowników, studentów i osób posiadających odpowiednie uprawnienia,
- informacje ogólnouniwersyteckie dostępne są na ogólnych stronach internetowych KUL,
- informacje dotyczące studiów dostępne są także w informatorach o studiach.

Zdaniem studentów sposób upowszechniania informacji jest transparentny.

W uczelni katolickiej istotną rolę w zapobieganiu zjawisk patologicznych odgrywa system wartości katolickich i norm etycznych integrujących to środowisko. Studenci KUL uczestniczą w zajęciach ogólnouczelnianych takich jak (logika, biblia, filozofia, katolicka nauka społeczna).

Zapobieganie patologiom związanym z nieprzestrzeganiem praw autorskich prowadzone jest w ramach pracy kadry dydaktycznej w toku realizacji programu studiów, natomiast monitoring zjawiska prowadzony jest w trakcie realizacji procedur weryfikacji efektów kształcenia, szczególnie w trakcie kontroli prac pisemnych i dyplomowych. Tematy prac dyplomowych omawiane są na posiedzeniach Rad Instytutów co zmniejsza ryzyko plagiatu i autoplagiatu prac. Elementem systemu zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych są także komisje etyki i komisje dyscyplinarne, które rozpatrują przypadki naruszenia przepisów przez studentów określone w regulaminie studiów.

Dbałość o jakość w wizytowanej jednostce oraz system zapobiegania sytuacjom patologicznym opierają się także na bezpośrednich i dobrych relacjach pracowników poszczególnych katedr ze studentami. W razie sytuacji konfliktowych studenci zwracają się do opiekunów roku, Dyrektorów Instytutów, Prodziekana ds. studenckich. Elementem systemu zapobiegania patologiom są również przewidziane *Regulaminem studiów* egzaminy komisyjne. Studenci podkreślali, że podstawowym sposobem zgłaszania wszelkich uwag i nieprawidłowości oraz rozwiązywania problemów jest dla nich bezpośredni kontakt z pracownikami Wydziału.

Ocena kompleksowości systemu

Podsumowując, na podstawie analizy wdrożonych procedur WSJK na różnych poziomach kształcenia należy ocenić, że system posiada uchybienia i usterki, które powodują, że nie można uznać, że jest kompleksowy. Brak kompleksowości wynika przede wszystkim z faktu, że wiele z uchybień występuje w zakresie kształcenia na studiach doktoranckich (szczegółowe uzasadnienie podano wyżej oraz w punkcie 3 raportu), oraz wynika z braków w niektórych procedurach wdrażanych lub wdrożonych na WNH. Uchybienia te przedstawiono powyżej i dotyczą one w szczególności najsilniej niepełnego, proceduralnego udziału interesariuszy zewnętrznych w działaniach jakościowych na wszystkich poziomach kształcenia, niedostatecznego wpływu systemu na kształtowanie programu studiów doktoranckich, usterek w weryfikacji efektów kształcenia na studiach doktoranckich, słabego wpływu procedur na te studia, oraz braków w procedurach ankietyzacji zajęć. Dlatego zespół oceniający postuluje w dalszych działaniach wdrożeniowych i doskonalących systemu analizę systemu zwłaszcza z punktu widzenia wymienionych elementów.

- 3) jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a jej wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia.**

W raporcie samooceny (str. 33) zaznaczono, że badania efektywności WSZJK nie były jeszcze prowadzone. Należy przypuszczać, że surowa samoocena przedstawiona w raporcie wynika z faktu, że WSJK został formalnie ukonstytuowany Uchwałą Senatu z dnia 29.11.2012 i przedwczesne jest jeszcze oczekiwane na precyzyjne badanie wyników działania tego systemu, zwłaszcza w odniesieniu do zmodyfikowanej struktury oraz do efektów kształcenia definiowanych zgodnie z obowiązującymi od niedawna KRK. Jednak wiele z procedur omówionych we wcześniej części raportu, stanowiących ważne elementy WSZK takich jak hospitacje, monitorowanie programów studiów, ocena kadry, ankietyzacja zostały

wdrożonych na WNH i KUL już kilka lat wcześniej. Z rozmów przeprowadzonych przez zespół oceniający z władzami Wydziału oraz ze spotkań z pracownikami wynika, że Władze Wydziału i Uczelni dostrzegają konieczność zwiększania efektywności systemu jakości i prowadzą wyrywkowe działania prowadzące do doskonalenia systemu. Dobrym przykładem rezultatów oceny efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia są propozycje Uchwał Senatu udostępnione zespołowi (uchwalonych w istocie po wizytacji zespołu) dotyczących modyfikacji procedury oceny nauczycieli akademickich i zasad awansowania, albo w sprawie określania wytycznych programowych. Zespół oceniający poinformowano, że w KUL i WNH prowadzone są także działania zmierzające do zachęcenia studentów do wypełniania ankiety dydaktycznych.

Należy jednak podkreślić, że pomimo prowadzonych działań w kierunku oceny i zwiększenia efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości nie mają one jeszcze, w ocenie zespołu charakteru kompleksowej oceny skutków jego działania.

Wydział posiada akredytowane kierunki wymienione na stronach od 1 do 3 raportu samooceny. Dwie z akredytacji zostały przeprowadzone w roku 2009 na kierunku „filologia” (ocena pozytywna) oraz na kierunku filologii polskiej (ocena pozytywna). Akredytacje na pozostałych kierunkach przeprowadzono w roku 2007 lub wcześniej albo nie przeprowadzono wcale. Zespół oceniający wziął pod uwagę uwagi sformułowane w raportach z wizytacji przeprowadzonych na kierunku „filologia” i „filologia polska”. W przypadku kierunku „filologia” sformułowano w roku 2009 opinię, że stosowane metody zapewnienia jakości są właściwe i spełniają stawiane wymogi. W przypadku kierunku „filologia polska” Zespół oceniający krytycznie ocenił brak na stronie internetowej Instytutu Filologii Polskiej sylabusów i aktualnych planów zajęć. Zespół oceniający zapoznał się sylabusami przedmiotów i planami zajęć dostępnymi na stronie internetowej WNH w systemie e-KUL, dla różnych kierunków i stwierdził, że w znacznej większości przedmioty zawierają kompletne sylabusy. Natomiast niektóre z przedmiotów sylabusów takich nie posiadają (np. na profilu „filologia klasyczna” trudno znaleźć przedmioty, które zawierają opis treści programowych).

Zespół oceniający zachęca władze Wydziału i Uczelni do wprowadzenia systematycznej oceny efektywności funkcjonowania systemu zapewniania jakości oraz do prowadzenia działań doskonalących. Można to przykładowo zrealizować następującymi metodami:

- poprzez regularne przeglądy USZJK i WSZJK z punktu widzenia skuteczności systemu. Elementy systemu analizowane w trakcie przeglądów mogą wynikać z wniosków i opinii formułowanych przez studentów, z analizy efektywności procesu ankietowania, hospitacji, niezgodności, informacji od pracowników, informacji pochodzących od interesariuszy zewnętrznych, oceny kompletności i spójności dokumentacji etc. Przeglądy mogą dotyczyć w sensie ogólnym analizy polityki jakości, oceny stopnia realizacji celów jakości, skuteczności realizowanych procesów;
- działania mogą mieć także charakter bardziej formalny taki jak np. przegląd wewnętrzny, typowy dla sformalizowanych systemów projakościowych;
- wnioski wynikające z monitorowania skuteczności systemu mogą być podstawą regularnych działań doskonalących;
- w tym samym trybie mogą być weryfikowane rezultaty wprowadzonych zmian.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1). Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na KUL został ukonstytuowany stosunkowo niedawno. Władze Uczelni i Wydziału są w trakcie tworzenia struktury systemu zapewnienia jakości kształcenia. Niektóre z elementów tej struktury funkcjonują od dawna, niektóre formalnie powołano w ostatnim czasie. Z informacji otrzymanych w trakcie rozmów z przedstawicielami Wydziału oraz z analizy udostępnionych materiałów i dokumentów wynika, że struktura decyzyjna KUL ma charakter scentralizowany. Cecha ta została przeniesiona także na strukturę decyzyjną systemu jakości, gdzie WKJK oraz inne ciała kolegialne, co do zadań i działań są silnie podporządkowane organom uczelni. Zespół oceniający postuluje dokonanie analizy struktury, zadań i celów organów projakościowych z punktu widzenia silniejszego (formalnego lub nieformalnego) przeniesienia działań na system wydziałowy i uaktywnienie tego systemu.

Poważnym uchybieniem WSJK jest także brak udziału w ciałach kolegialnych przedstawicieli pracodawców oraz regularnie stosowanych procedur uwzględniających ich wpływ na efekty kształcenia na wszystkich poziomach studiów, chociaż zdaniem zespołu, Uchwała Senatu dopuszcza takie uczestnictwo.

2). Wydział wdrożył i wdraża procedury WSJK. Niektóre z działających procedur mają jednak usterki lub znajdują się w początkowej fazie działania. Ich skuteczność i stopień wdrożenia nie jest jednakowy na różnych poziomach studiów. Dlatego wymagają one działań naprawczych lub zintensyfikowania procesu wdrażania. Dotyczy to zwłaszcza poziomu studiów doktoranckich, a z procedur np. procedury ankietyzacji studentów, które wymagają działań naprawczych, udoskonalenia procedury oceny pracowników (arkusze oceny nie zawierają wyników ankietyzacji i hospitacji), intensywnych prac przy badaniu losów absolwentów. Poprawy wymagają także procedury dokumentowania prac w systemie na Wydziale (zagadnienie to omówiono w punkcie 8 raportu).

3). Procedury oceny efektywności WSZJ nie są klarownie określone w uchwałach Senatu, mają dotąd charakter dorywczych działań, brakuje wypracowanych metod ich stosowania, podczas gdy ich obecność i działanie ma istotne znaczenie dla poprawnego funkcjonowania i doskonalenia. Zespół oceniający zachęca władze KUL i WNH do zwrócenia szczególnej uwagi na konieczność wprowadzenia mechanizmów i procedur oceny efektywności WSZJ.

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

- 1) Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich, zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora

Na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL prowadzone są studia doktoranckie w zakresie czterech dyscyplin: literaturoznawstwa, językoznawstwa, historii i historii sztuki. Program studiów doktoranckich składa się z czterech modułów : moduł I - seminarium, moduł II - konwersatorium, moduł III – zajęcia uzupełniające (zajęcia z wydziałowej listy zajęć do

wyboru, wybrane zajęcia w języku obcym, wybrane zajęcia z innego wydziału), moduł IV – praktyki. Wszystkie moduły zawierają **zajęcia do wyboru**, co oznacza, że studenci mogą wybierać, w zależności od profilu studiów, spośród od 7 do 20 seminariów doktoranckich (30 godzin rocznie), od dwóch do ośmiu konwersatoriów (60 godzin rocznie) i 34 (przy czym 7 z nich w tym roku zawieszono), wspólnych dla wszystkich słuchaczy, tzw. zajęć z „wydziałowej listy zajęć do wyboru” mających formę wykładów monograficznych (30 godzin rocznie). Wszystkie zajęcia prowadzone są (z jednym wyjątkiem) przez samodzielnych pracowników naukowych posiadających solidny dorobek i doskonałą orientację w podejmowanej na wykładach i konwersatoriach problematyce, a zakres tematów proponowanych słuchaczom do wyboru zajęć jest tak szeroki, że umożliwia doktorantom uczestniczącym w tych zajęciach uzyskanie zaawansowanej wiedzy w obszarze i dziedzinie prowadzonych przez nich badań. Analiza programu studiów doktoranckich dowiodła jednak, że w nowym, realizowanym od roku akademickiego 2012/2013 programie tylko program historii gwarantuje słuchaczom zapoznanie się z metodologią prowadzenia badań naukowych, ponieważ oba proponowane im na I roku konwersatoria związane są z tą problematyką (*Współczesne trendy w metodologii historii, Metodologia historii idei*). W programie językoznawstwa również znalazło się konwersatorium *Podstawy metodologiczne badań językoznawczych*, ale jako jedno z pięciu do wyboru. W programie studiów doktoranckich historii sztuki i literaturoznawstwa brak tego typu zajęć. (*nota bene* w „starym” programie studiów doktoranckich, obowiązującym na II, III i IV roku, zajęcia „metodologiczne” są tylko w programie historii). Wśród przedmiotów przedstawionych doktorantom do wyboru nie ma też ani jednego rozwijającego kompetencje społeczne dotyczące społecznej roli uczonego.

Jest to niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych, § 5. 1, które go stanowi, że: *Realizacja programu studiów doktoranckich przygotowuje do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym, a w szczególności prowadzi do osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie: 1) wiedzy na zaawansowanym poziomie, o charakterze podstawowym dla dziedziny związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych, obejmującej najnowsze osiągnięcia nauki lub sztuki oraz o charakterze szczegółowym, odpowiadające obszarowi prowadzonych badań naukowych, obejmującej najnowsze osiągnięcia nauki lub sztuki; 2) umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych; 3) kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego lub artysty.*

W świetle tych ustaleń należy stwierdzić, że program studiów doktoranckich WNH KUL nie w pełni gwarantuje osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Poza sformułowanymi wyżej zastrzeżeniami wszystkie trzy moduły przedmiotów fakultatywnych (seminaria, konwersatoria i zajęcia do wyboru) prezentują szeroki wachlarz interesujących tematów z obszaru, dziedzin i dyscyplin związanych z prowadzonymi studiami. Dopiero w programie studiów doktoranckich obowiązującym od roku akademickiego 2012/2013 wśród zajęć do wyboru jedno (konwersatorium *Dydaktyka uniwersytecka* w wymiarze 30 godzin, któremu przyznano 4 ECTS) pozwalają słuchaczom zdobyć kwalifikacje w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych (pod warunkiem, że zostaną przez nich wybrane). Jest to niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych, § 4. 1, które stanowi, że: *Łączny wymiar zajęć objętych programem całego toku studiów odpowiada od 45 do 60 punktom ECTS, w tym od 20 do 30 punktom ECTS w ramach zajęć fakultatywnych*

rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe, w wymiarze co najmniej 15 godzin, a także z projektem zmian tego rozporządzenia, w myśl których łączny wymiar zajęć objętych programem całego toku studiów odpowiada od 45 do 60 punktom ECTS, z czego zajęcia fakultatywne rozwijające umiejętności dydaktyczne lub zawodowe, w wymiarze co najmniej 15 godzin, odpowiadają co najmniej 5 punktom ECTS.

Należy zatem stwierdzić, że słuchacze studium doktoranckiego prowadzą zajęcia bez przygotowania dydaktycznego. Tylko nieliczni opiekunowie sprawdzają program tych zajęć przed ich rozpoczęciem, aczkolwiek raz w semestrze zajęcia prowadzone przez doktorantów są hospitowane (zespółowi PKA przedstawiono arkusze hospitacyjne).

Doktoranci biorą udział w większości inicjatyw naukowych na Wydziale, wchodząc do zawiązujących się przy tym ad hoc zespołów badawczych. Współ z pracownikami organizują środowiskowe, ogólnopolskie i międzynarodowe konferencje naukowe, na których prezentują związane z tematyką studiów doktoranckich teksty. Zespół badawczy, do którego wchodzi doktoranci, adiunkci i samodzielni pracownicy naukowcy, tworzy się także przy okazji cyklicznych spotkań *Warsztaty Młodych Edytorów*, wieńczonych wspólną publikacją. Doktoranci są włączani do prac związanych ze staraniami o ministerialne granty, przy okazji współtworząc zespoły badawcze.

Współpraca naukowa z innymi ośrodkami polskimi i zagranicznymi przyjmuje też postać uczestnictwa w międzynarodowych publikacjach (najczęściej tomach pokonferencyjnych), a także redagowania w międzynarodowej doktoranckiej obsadzie prac zbiorowych.

Reasumując – słuchacze studium doktoranckiego WNH KUL podejmują naukową współpracę krajową i międzynarodową, nie polega ona jednak na udziale doktorantów w zewnętrznych zespołach badawczych.

Jednostka podejmuje skuteczne działania w celu umożliwienia doktorantom przygotowania publikacji naukowej. Przygotowywane przez doktorantów teksty naukowe oraz wystąpienia konferencyjne są recenzowane przez promotorów. Słuchacze studium doktoranckiego filologii polskiej drogą mailową wysyłają swe teksty do oceny wszystkim samodzielnym pracownikom Instytutu, teksty te są też dyskutowane na seminarium doktoranckim. Na historii sztuki raz w miesiącu odbywają się tzw. sesje wewnętrzne, na których doktoranci i pracownicy prezentują swoje prace oceniane w czasie dyskusji. Promotorzy wskazują swoim podopiecznym pisma właściwe do publikacji ich tekstów, proponują im także udział w konferencjach o tematyce zgodnej z naukowymi zainteresowaniami doktorantów.

Doktoranci WNH mają szerokie możliwości publikowania swoich tekstów w naukowych wydawnictwach KUL - zespołowi PKA przedstawiono w czasie wizytacji liczne tego dowody. Naukowe pismo Wydziału *Roczniki humanistyczne* publikuje teksty pracowników, doktorantów i studentów. Wydawnictwo KUL opublikowało m.in. pięć książek doktorantów będących rozszerzoną wersją ich prac magisterskich, książkę stanowiącą plon jednego z seminariów doktoranckich (doktoranci byli też jej redaktorami technicznymi) oraz tom zbierający referaty wygłoszone na I Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów (KUL, listopad 2011).

Doktoranci Wydziału Nauk Humanistycznych biorą intensywny udział w konferencjach naukowych, głównie krajowych, ale także zagranicznych (w ostatnim czasie Budapeszt, Iwanofrankowsk). Często występują w roli organizatora lub współorganizatora tych spotkań, również międzynarodowych, jak w ostatnich latach w przypadku *International Pynchon Week* (Lublin 2010), *American Issues*, (Lublin 2010), amerykańskiej konferencji na temat

człowieka w pejzażu, która odbyła się w Puławach, cyklicznej międzynarodowej konferencji Izrael-Palestyna. Wygłoszone na tych konferencjach referaty doktorantów ukazują się w tomach pokonferencyjnych, niekiedy wydawanych za granicą.

Zespół oceniający stwierdził zgodność kwalifikacji naukowych kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich oraz opiekunów naukowych doktorantów z celami i efektami kształcenia na tych studiach. Zajęcia dla doktorantów prowadzą wyłącznie samodzielni pracownicy naukowcy, tematy rozpraw doktorskich mieszczą się w kompetencjach naukowo-badawczych promotorów potwierdzonych ich dorobkiem i publikacjami. Dodatkową gwarancją tej zgodności stwarza fakt, iż wszystkie podejmowane przez doktorantów tematy dysertacji podlegają ocenie Rady Instytutu.

- 2) jednostka zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiające nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy**

Na Wydziale Nauk Humanistycznych prowadzone są studia podyplomowe w trzech zakresach: muzealnictwa i ochrony zabytków (dwa semestry), edytorstwa (trzy semestry) oraz filologii polskiej (cztery semestry). Program kształcenia wszystkich trzech studiów podyplomowych jest dobrze skonstruowany, a założony czas trwania wydaje się właściwie określony, co zapewnia słuchaczom możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Wątpliwości zespołu oceniającego wzbudził wprawdzie fakt, że słuchacze Studium języka polskiego po czterech semestrach uzyskują kwalifikacje do prowadzenia nauki języka polskiego „na wszystkich etapach kształcenia”, zatem także w szkołach ponadgimnazjalnych, przy czym studia podyplomowe w zakresie języka polskiego podjąć mogą absolwenci dowolnego kierunku studiów. Zespół uzyskał wyjaśnienie, iż w kilkuletniej już historii prowadzenia takich studiów podyplomowych nie zdarzyło się, aby jego absolwenci podejmowali pracę w szkołach powyżej gimnazjum. Poza tym słuchacze Podyplomowego Studium Języka Polskiego to w 90 % praktykujący nauczyciele, pozostali też mają przygotowanie pedagogiczne.

Wśród studiów podyplomowych prowadzonych przez Wydział znajdują się także kierunki realizowane w ramach projektu UE „Wykwalifikowana kadra szansą na lepsze jutro – studia podyplomowe oraz kursy dokształcające”, co jest godnym podkreślenia wyjściem naprzeciw oczekiwaniom lokalnego rynku pracy.

Z drugiej strony należy zauważyć, że wydziałowa oferta studiów podyplomowych jest dosyć uboga, co, uwzględniając rozmiar i możliwości lokalnego rynku pracy, można i należy zmienić. Pracodawcy na spotkaniu z zespołem oceniającym podkreślili na przykład spore zapotrzebowanie w Lublinie i okolicy na filologów ze znajomością specjalistycznych języków branżowych.

Mimo, iż program kształcenia na studiach podyplomowych WNH KUL nie jest formalnie konsultowany z organizacjami zawodowymi i pracodawcami, zgodność efektów kształcenia z wymaganiami tych interesariuszy zewnętrznych jest osiągana poprzez działania różnego typu. Studia podyplomowe w zakresie języka polskiego, prowadzone od 10 lat, początkowo były zamawiane i opłacane przez MEN, kilka lat temu jednak Ministerstwo wycofało się z tej współpracy. Wciąż jednak zgłasza się wielu kandydatów, także dzięki temu, że szkoły Lublina i okolic otrzymują informacje o rekrutacji na tego rodzaju studia i dyrektorzy szkół wysyłają na nie swoich nauczycieli najczęściej partycypując w kosztach. Studia podyplomowe w zakresie edytorstwa (aktualnie II edycja) otwarto z powodu licznych

sygnałów o potrzebie kształcenia w tym kierunku płynących z lubelskich wydawnictw i archiwów. Część słuchaczy tych studiów to ludzie czynni zawodowo w wydawnictwach lub czasopiśmie, pragnący podnieść swoje zawodowe kwalifikacje. Z tego samego powodu zgłaszają się na studia w zakresie muzealnictwa i ochrony zabytków pracownicy muzeów i Urzędu Ochrony Zabytków, a także wielu instytucji kościelnych. W przypadku tych studiów dodatkową gwarancją zgodności efektów kształcenia z potrzebami pracodawców jest fakt, że kierowniczką studiów podyplomowych na WNH jest absolwentka historii sztuki, doskonale znająca potrzeby i opinie rynku i środowiska związanych z muzealnictwem i ochroną zabytków.

Słuchacze wszystkich trzech rodzajów studiów podyplomowych uzyskują w ich trakcie nowe umiejętności niezbędne na rynku pracy, których poziom ocenili w rozmowie z zespołem PKA bardzo wysoko. Podkreślili także niezwykle cenny „efekt uboczny” tych studiów – możliwość nawiązywania w ich trakcie kontaktów zawodowych.

Dobór i liczba osób realizujących zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych zapewniają uzyskanie zakładanych efektów kształcenia oraz osiągnięcie właściwej jakości kształcenia. Zajęcia prowadzą samodzielni i niesamodzielni pracownicy WNH, ponieważ jednak studia podyplomowe na WNH mają charakter teoretyczno-praktyczny, większość zajęć prowadzą praktycy – specjaliści w dziedzinach objętych programem studiów o dużym doświadczeniu zawodowym. Na studiach w zakresie języka polskiego są to m.in. metodycy spoza uczelni, na edytorstwie – pracownicy agend uniwersyteckich i wydawnictw, prawnicy, prezes wydawnictwa; na muzealnictwie - pracownicy muzeów i konserwatorzy zabytków. Zajęcia na studiach podyplomowych są hospitowane, członkowie zespołu PKA zapoznali się ze stosowną tego dokumentacją.

Słuchacze studiów podyplomowych na spotkaniu z zespołem PKA bardzo wysoko ocenili poziom merytoryczny zajęć, kompetencje prowadzących je nauczycieli akademickich i praktyków-specjalistów oraz efekty kształcenia uzyskane w toku studiów – teoretyczne i praktyczne przygotowanie do profesjonalnych zadań. O jakości kształcenia na studiach podyplomowych WNH świadczy także fakt, że spora część ich słuchaczy to osoby spoza regionu.

Reasumując - wskazane dla prowadzonych na Wydziale studiów podyplomowych efekty kształcenia wydają się właściwie określone w perspektywie potrzeb lokalnego rynku pracy, warto jednak rozważyć rozszerzenie oferty edukacyjnej – także o takie programy kształcenia, które umożliwią słuchaczom nabycie konkretnych uprawnień zawodowych.

3) wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia

W przypadku studiów doktoranckich udział w procesie określania efektów kształcenia oraz ich weryfikacji mają przede wszystkim interesariusze wewnętrzni – kierownik Studium, który wraz z władzami poszczególnych instytutów ustala program studiów doktoranckich, Rada Wydziału i Senat Uczelni zatwierdzający program, promotorzy rozpraw, którzy są też recenzentami tekstów pisanych przez doktorantów w czasie studiów (w tym referatów wygłaszanych na środowiskowych, krajowych i międzynarodowych konferencjach oraz tekstów składanych w różnych pismach naukowych), prowadzący zajęcia, którzy weryfikują efekty kształcenia poprzez system ocen postępów słuchaczy studium doktoranckiego, samodzielni pracownicy naukowci hospitujący zajęcia prowadzone przez doktorantów. Słuchacze studium doktoranckiego także mają pośrednią możliwość wpływania na określanie i weryfikację efektów kształcenia oraz oceny jego jakości poprzez ankiety ewaluacyjne

wypełniane przez nich w formie papierowej po każdym semestrze, formę tych ankiet oceniają jednak nisko. Do interesariuszy zewnętrznych należą natomiast zewnętrzni recenzenci różnego rodzaju prac doktorantów, zwłaszcza zaś rozprawy doktorskiej.

Na studiach podyplomowych nie ma rozwiązań systemowych co do udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia, można natomiast wskazać wiele pozasystemowych, nieformalnych działań prowadzonych w tym zakresie. Należą do nich przede wszystkim rozmowy kierownictwa i prowadzących zajęcia z dyrektorami i pracownikami różnych instytucji kulturalnych, archiwów i wydawnictw Lublina, kuratorami, dyrektorami szkół. Opiekunowie obligatoryjnych na studiach podyplomowych praktyk dokonują weryfikacji efektów kształcenia poprzez wystawiane praktykantom opinii i zaświadczeń. Instytucje regularnie wysyłające swoich pracowników na studia podyplomowe prowadzone na Wydziale Nauk Humanistycznych w ten sposób – pośrednio wprawdzie – dokonują oceny jakości kształcenia na tych studiach.

Warto dodać, że na spotkaniu z zespołem oceniającym przedstawiciele pracodawców odnieśli się wprawdzie z rezerwą do – nowej dla nich – koncepcji formalnej współpracy z uczelniami w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia, poproszeni jednak o przedstawienie projektu studiów podyplomowych z efektami kształcenia oczekiwanymi i potrzebnymi na rynku pracy na poczekaniu sformułowali kilka interesujących sugestii. Równie cenne były ich uwagi dotyczące deficytów w wykształceniu absolwentów studiów podyplomowych aktualnie realizowanych na Wydziale.

4) jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta i słuchacza, adekwatnemu do osiągniętych efektów kształcenia,

System ECTS został wprowadzony na stacjonarnych i niestacjonarnych studiach doktoranckich w roku akademickim 2012/2013. Łączna liczba ECTS w programie obowiązkowym wynosi 60 i została przydzielona poszczególnym przedmiotom w sposób prawidłowy. Doktoranci w minimalnym stopniu wykorzystywali dotąd stwarzane przez ten system możliwości indywidualizowania procesu kształcenia na studiach doktoranckich poprzez wymianę międzyuczelnianą i międzynarodową. Przyczyna tego stanu rzeczy tkwiła w stanowisku byłych władz Uczelni uznających, iż tylko studenci studiów I i II stopnia mają prawo brać udział w wymianie w ramach międzynarodowych programów. Aktualne władze stoją na stanowisku, iż studia doktoranckie to III etap studiów, w związku z czym doktoranci mają prawo do uczestniczenia w międzynarodowej wymianie, która w najbliższym czasie powinna ulec intensyfikacji.

Opracowany już ECTS dla studiów podyplomowych zostanie wdrożony w roku akademickim 2012/2013.

5) jednostka posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny - zwłaszcza dla studentów, doktorantów i słuchaczy - system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia

Kryteria oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia zostały szczegółowo przedstawione w *Regulaminie studiów doktoranckich KUL* oraz *Regulaminie studiów podyplomowych KUL*, ogólnie dostępnych w formie broszury oraz na stronie internetowej KUL i Wydziału Nauk Humanistycznych. System tej oceny jest wiarygodny i przejrzysty, uwagę zespołu PKA zwróciła jednak bardzo niska efektywność studiów doktoranckich mierzona liczbą słuchaczy, którzy co roku bronią pracy doktorskiej. Wydaje

się, że powodów tej sytuacji jest kilka, do najważniejszych zaś należą: liberalne zasady rekrutacji (nie ma rozmowy kwalifikacyjnej, przyjmuje się kandydatów na podstawie złożonych dokumentów); fakt, że sprawozdania z działalności naukowej i postępów w pracy nad dysertacją składają tylko doktoranci otrzymujący stypendium, pozostałym natomiast kolejny rok studiów zalicza promotor; niska liczba stypendiów przyznawanych doktorantom i konieczność podejmowania przez nich pełnoetatowej pracy zawodowej.

System ocen stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia na studiach podyplomowych jest wielopoziomowy, należą do niego bowiem zarówno zaliczenia poszczególnych przedmiotów, oceny egzaminacyjne (przy czym charakter tych egzaminów często zdeterminowany jest rodzajem studiów, np. jeden z nich na muzealnictwie i ochronie zabytków odbywał się w kościele), zaliczenia i opinie z praktyk, wreszcie ocena pracy dyplomowej i egzaminu końcowego. Do pracy dyplomowej słuchaczy studiów podyplomowych przywiązuje się wielką wagę – na edytorstwie np. ma ona charakter projektu wydawniczego w formie nadającej się do sprzedania; najlepsze prace dyplomowe słuchaczy muzealnictwa i ochrony zabytków opracowane w formie artykułów złożyły się na książkę, którą KUL wyda w tym roku.

Doktoranci korzystają z platformy e-kul, integrującej systemy informatyczne dostępne dla pracowników oraz studentów KUL. Słuchacze studium podyplomowego nie mają swojej zakładki na stronie WNH ani dostępu do e-kul.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1. Jednostka umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora. Stwierdzono jednak braki programowe na III stopniu kształcenia wynikające z nieuwzględnienia w programie studiów doktoranckich zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów kształcenia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych.*
- 2. Efekty kształcenia na studiach podyplomowych są konsultowane z przedstawicielami organizacji zawodowych i pracodawców jedynie w sposób nieformalny, drogą osobistych kontaktów, są jednak – zarówno w opinii słuchaczy, jak kierownictwa studiów - dostosowane do wymogów rynku. Studia podyplomowe prowadzone na wydziale mają charakter doskonały, umożliwiają nabycie nowych umiejętności pozwalających sprawniej funkcjonować na obecnym rynku pracy. Studia na kierunku „język polski” dają absolwentom, w większości czynnym nauczycielom, uprawnienia do nauczania kolejnego przedmiotu, co zwiększa ich stabilność zawodową.*
- 3. Zarówno w przypadku studiów doktoranckich jak i podyplomowych w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia biorą udział przede wszystkim interesariusze wewnętrzni, brak systemowych rozwiązań w zakresie włączania do tego procesu interesariuszy zewnętrznych. Konsultacje z tymi ostatnimi co do programu i efektów kształcenia zwłaszcza na studiach podyplomowych są jednak prowadzone w sposób nieformalny, drogą personalnych kontaktów i nieoficjalnych rozmów z przedstawicielami pracodawców i organizacji zawodowych.*

4. *Na studiach doktoranckich Jednostka wprowadziła system punktów ECTS oraz system przedmiotów obieralnych pozwalający indywidualizować program kształcenia. Na studiach podyplomowych system ten jest dopiero wdrażany.*
5. *Funkcjonujący w jednostce system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia przez doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych zakładanych celów i efektów kształcenia jest na ogół wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny, choć w przypadku doktorantów zastrzeżenia budzi system zaliczania roku (tylko stypendyści składają sprawozdania z postępów naukowych), słuchacze studiów podyplomowych natomiast nie mają dostępu do platformy informacyjnej e-kul.*

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

- 1) **Jednostka zapewnia kadre stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników,**

Wydział Nauk Humanistycznych KUL posiada pierwszą kategorię naukową jednostek naukowych i jest jednym z największych wydziałów, co znajduje także odzwierciedlenie w potencjale kadrowym uczelni. W jego skład wchodzi 12 jednostek, w tym 8 instytutów, 4 wyspecjalizowane ośrodki badań. Spośród 1317 pracowników całego uniwersytetu kadra Wydziału w liczbie 274 stanowi blisko 21% ogółu. Jeszcze większy udział nauczycieli akademickich Wydziału jest widoczny w grupie samodzielnych pracowników nauki (86 osób), w której stanowią oni blisko jedną czwartą ogółu profesorów i doktorów habilitowanych (23%) zatrudnionych na KUL. Należy podkreślić, że potrzeby wynikające z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej (12 kierunków studiów i ponad 40 ścieżek kształcenia na wszystkich poziomach prowadzonych w 8 Instytutach) i organizacyjnej, Wydział realizuje w zdecydowanej większości przy pomocy własnej kadry, dla której oceniana jednostka stanowi podstawowe miejsce pracy. Nauczyciele akademicy w liczbie 4, dla których KUL jest dodatkowym miejscem pracy stanowią zaledwie 1,4% ogółu pracowników Wydziału. Struktura pracowników Wydziału pod względem stopni i tytułów naukowych jest prawidłowa, gdyż samodzielnymi pracownikami naukowymi stanowią blisko jedną trzecią (31,4%), ponad połowę doktorzy (52,6%) i pozostali pracownicy 16% ogółu nauczycieli akademickich. Kadre Wydziału tworzą zespół młody, dynamiczny i perspektywiczny, który dzięki swojemu dobremu przygotowaniu merytorycznemu i otwartości jest w stanie nie tylko budować nowe koncepcje kształcenia, ale i je realizować. Duży potencjał kadrowy WNH umożliwia tym samym proponowanie magistrantom i doktorantom szerokiego wyboru potencjalnych opiekunów naukowych

Struktura kadry jest jednorodna i wykładowcy reprezentują głównie obszar nauk humanistycznych (18 prof., 67 dr hab., 142 dr). Pozostałych 3 pracowników reprezentuje obszar nauk społecznych (1 dr hab., 2 dr). Bardziej zróżnicowana jest struktura w obrębie samej dziedziny nauk humanistycznych (historia, historia sztuki, literaturoznawstwo, językoznawstwo), w której pozytywnie wyróżnia się literaturoznawstwo (10 prof., 26 dr hab.). Zespół wizytujący PKA podziela opinię władz Wydziału o potrzebie przyspieszenia uzyskiwania w dyscyplinie językoznawstwo stopni naukowych doktora habilitowanego, a w zakresie historii – tytułów naukowych profesora.

Kadra naukowo-dydaktyczna reprezentuje zatem jednorodne spektrum specjalistów i reprezentantów 4 dyscyplin wiedzy. Na jej bazie możliwe jest kształcenie na wielu wąskich specjalnościach, zarówno na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych jak i podyplomowych. Wysokość pensum dydaktycznego profesorów jest odpowiednia – wynosi ono 210 godzin dla profesora KUL i 180 godzin dla profesora tytularnego. Dyrektorzy Instytutów i kierownicy Katedr nie mogą ubiegać się o niższą wymiaru pensum dydaktycznego jeżeli pełnią funkcje organizacyjne, co w przypadku dużych Instytutów i Katedr i rozlicznych obowiązków organizacyjnych może skutkować ich mniejszym zaangażowaniem w naukę i dydaktykę.

Zrealizowane w latach 2007-2012 nowe promocje doktorskie - 61, habilitacje - 39 i profesury – 5, stanowią gwarancję zastępowalności pokoleń wśród pracowników wizytowanego Wydziału.

Prowadzeniu właściwej polityki kadrowej sprzyja jasno określona i dostępna wszystkim zainteresowanym procedura doboru kadry prowadzącej proces kształcenia, oceny nauczycieli akademickich i pracowników nie będących nauczycielami. Procedura doboru kadry wynika z ust. 3 § 35 Statutu KUL, który czyni Dziekana Wydziału odpowiedzialnym za realizację polityki kadrowej. Podobnie jak w wielu uczelniach, także na KUL z wnioskiem o przyjęcie do pracy nowego pracownika występuje kierownik Katedry, przyszłego miejsca pracy, który najlepiej zna potrzeby naukowe i dydaktyczne swojej jednostki. Wniosek jest opiniowany przez Radę Instytutu oraz Radę Wydziału, a podstawowym kryterium jest dorobek naukowy oraz doświadczenie. Z wnioskiem o nowe zatrudnienie występuje Dziekan Wydziału. Zatrudnienie odbywa się w drodze konkursu a informacja o nim jest publicznie dostępna. Konkursy mają jasno określone kryteria. Komisja konkursowa liczy zazwyczaj 4-5 osób a przewodniczy jej Dziekan (szczegółowo skład Komisji określono w § 61 ust. 4 Statutu KUL). Niektóre konkursy nie były rozstrzygnięte, m.in. wskutek braku odpowiedniego dorobku naukowego i kwalifikacji osób starających się o dane stanowisko. Protokoły z posiedzeń komisji konkursowych są prowadzone prawidłowo.

Z kolei sama ocena nauczycieli akademickich odbywa się na podstawie dwóch Zarządzeń Rektora KUL z dn. 18.03.2009 r. i 25.03.2011 r. Przeprowadzana jest natomiast na podstawie kryteriów przyjętych przez Senat KUL w dn. 29.01.2009 r. oraz wyników hospitacji i ewaluacji zajęć dydaktycznych. Pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi są oceniani na podstawie stosownego regulaminu uchwalonego przez Senat KUL dn. 28 lutego 2008 r. Oceny okresowe przeprowadzane są w terminach określonych przez Senat KUL. Rozporządzenia określają cel systemu oceny, a także zasady, podstawę, przebieg i arkusz oceny pracownika oraz opis kryteriów i skali ocen.

Nauczyciel akademicki wypełnia arkusz oceny na platformie e-kul i wraz z wynikami ostatniej ewaluacji przedstawia swojemu bezpośredniemu przełożonemu. Bezpośredni przełożony na wydrukowanym arkuszu oceny przedstawia swoje sugestie i uwagi wynikające z przeprowadzonej hospitacji i ewaluacji zajęć dydaktycznych, sam zaś arkusz przekazywany jest za pośrednictwem Działu Spraw Pracowniczych – Uniwersyteckiej Komisji Oceniającej. Komisja po dokonaniu oceny na podstawie otrzymanych materiałów przekazuje karty oceny do jednostek organizacyjnych, w których są zatrudnieni. Nauczyciel akademicki zobowiązany jest do przedstawienia wykazu publikacji, tematów realizowanych grantów wraz z czasem ich realizacji, wykazu haseł encyklopedycznych, czasu i miejsc konferencji oraz tytułów wygłoszonych referatów, wykazu i tytułów recenzowanych pozycji, przedmiotu ekspertyzy oraz danych zleceniodawcy, listy wypromowanych studentów wraz z tytułami prac dyplomowych, listy recenzowanych prac dyplomowych.

Ocena niesamodzielných pracowników naukowych i doktorów habilitowanych odbywa się co 2 lata, a pracowników naukowych posiadających tytuł profesora co 4 lata. W ocenie wszystkich pracowników ważne miejsce odgrywa ewaluacja działalności dydaktycznej, tj. hospitacja zajęć przez przełożonych i wyrażanie opinii przez studentów. Przebieg tych ocen szczegółowo przedstawia Raport samooceny (s. 21-22) i Zespół oceniający potwierdza stosowanie powyższych procedur w praktyce.

Rozwój kadrowy Wydziału determinowany jest dwoma głównymi czynnikami: potrzebami dydaktycznymi poszczególnych kierunków, poziomów i profili studiów oraz możliwościami etatowymi Wydziału i Uczelni. W ostatnich 5 latach, dzięki zwiększeniu środków na naukę nastąpił wzrost liczby pracowników związany przede wszystkim z uruchamianiem nowych kierunków i specjalności.

Polityka kadrowa Wydziału uwzględnia aktualne procesy demograficzne posiadające istotny wpływ na szkolnictwo wyższe oraz kluczowe założenia strategii rozwoju Wydziału w najbliższych latach. Polityka kadrowa Wydziału jest wewnętrznie spójna i oparta na następujących zasadach:

- oparciu dydaktyki akademickiej na własnej kadrze i jej dynamicznym rozwoju,
- wewnętrznej integracji pracowników poprzez budowanie zespołów dydaktycznych i badawczych zdolnych konkurować na rynku krajowym i zagranicznym,
- zatrudnianie młodej kadry na czas określony, co pozwala na ocenę przydatności do realizowania zadań naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych.

Celem nadrzędnym polityki kadrowej jest jak najlepsze wykształcenie młodej kadry, która obok realizowania stojących na wysokim poziomie zajęć dydaktycznych, będzie w stanie tworzyć duże zespoły badawcze mogące zdobywać granty naukowe zarówno krajowe jak i zagraniczne. W ocenie zespołu PKA, na pozytywne podkreślenie zasługują działania kierownictwa Wydziału wspierające w wydatniejszy sposób tych pracowników, których własny rozwój naukowy przyczynia się do poszerzania oferty dydaktycznej powiązanej nie tylko z potrzebami nauki, ale także z potrzebami rynku pracy. Dostrzegalna jest zatem odpowiedzialność władz Wydziału za tworzenie nowych kierunków. Jednym z pozytywnych przykładów może być dobór kadry, jej badania naukowe oraz zastosowanie ich w praktyce dydaktycznej.

W stosunku do młodszych pracowników wprowadzono cały system zachęt i pomocy mającej na celu przyspieszenie zdobywania stopni doktora i doktora habilitowanego. Jedną z form pomocy we własnym rozwoju naukowym jest kierowanie na staże w innych ośrodkach, wsparcie przy wyjazdach na konferencje, zwłaszcza zagraniczne, a także udzielanie urlopów naukowych.

Z kolei hospitacje zajęć dydaktycznych, częste okresowe oceny jak i nadzór bezpośredniego przełożonego mają także na celu pomoc w rozwoju naukowo-dydaktycznym. W weryfikacji jakości wykonywanych przez nauczycieli akademickich zadań dydaktycznych biorą udział, o czym wspomniano już wyżej, studenci i doktoranci.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich realizujących proces dydaktyczny na ocenianym Wydziale w relacji do liczby studentów WNH jest właściwy i umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Podsumowując, liczba i struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych, zarówno tworzących minima kadrowe poszczególnych kierunków studiów (z wyjątkiem sinologii), jak i pozostałych nauczycieli akademickich Wydziału jest prawidłowa. Nauczyciele akademicy spełniają warunek posiadania odpowiednich kwalifikacji i dorobku naukowego

oraz realizują przewidziane przepisami prawa minimalne pensum dydaktyczne. Udział kadry w procesie dydaktycznym umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia.

2) jednostka dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Infrastruktura dydaktyczna Wydziału Humanistycznego jest skromna, ale dostosowana do specyfiki prowadzonych na Wydziale Humanistycznym studiów i w pełni umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Siedziba Wydziału mieści się w gmachu głównym KUL, który stanowi połączenie trzech budynków pochodzących z różnych okresów, co odbija się także na ich ogólnym stanie. Studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych Wydziału mają jednak godziwe warunki do nauki, sale dydaktyczne są pod względem liczebności i powierzchni dostosowane do rozmiarów prowadzonego kształcenia, wyposażone w podstawowy sprzęt audiowizualny, jest także kilka przenośnych rzutników multimedialnych. Brakuje jednak sal ze stałym wyposażeniem w sprzęt multimedialny. Jest tylko jedna sala audytoryjna na sto osób, ale rolę sal wykładowych z powodzeniem pełnią duże sale ćwiczeniowe. Studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych potwierdzili regularne wykorzystywanie sprzętu audiowizualnego i multimedialnego na ćwiczeniach i wykładach. Każdy Instytut ma swoją bibliotekę wyposażoną w księgozbiór odpowiadający profilowi kształcenia, stopniowo komputeryzowaną, ze zbiorem książek i czasopism zaspokajającym bieżące potrzeby studentów, aczkolwiek sytuacja ulokowanej w najstarszym budynku biblioteki Instytutu Filologii Polskiej, z magazynem umieszczonym w podziemiu niepołączonym z parterem nawet towarową windą, jest trudna. W owym starym budynku brak też windy i podjazdów, co stanowi znaczne utrudnienie dla studentów z niepełnosprawnością ruchową. Wydział dysponuje dwiema salami komputerowymi (w tym jedną doskonale wyposażoną) i dwoma laboratoriami językowymi (także jedno z nich jest bardzo nowoczesne). Na uwagę zasługuje wyposażone w specjalistyczny sprzęt najnowszej generacji Centrum Adaptacji Materiałów Dydaktycznych dla Niewidomych działające przy Katedrze Metodyki i Tyfłodydaktyki Języka Angielskiego. Do niedawna unikalne w skali kraju, prowadzi działalność także na rzecz środowiska, organizując warsztaty dla nauczycieli i uczniów lubelskich szkół.

3) polityka finansowa jednostki zapewnia stabilność jej rozwoju

Zespół oceniający stwierdza, że polityka finansowa uczelni i zarazem jednostki jest stabilna oraz uwzględnia realizację zadań projakościowych związanych z działaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wypracowano system motywacyjny dla pracowników zaangażowanych w promocję jednostki, organizację dydaktyki i rozwój badań naukowych. Należy do nich przyznawanie co roku rektorskich nagród naukowych i dydaktycznych oraz nagród za efektywność prac badawczych. Widoczne są także działania władz Wydziału wspierające pracowników w ubieganiu się o granty badawcze, co potwierdziły także rozmowy z nauczycielami akademickimi.

Środki finansowe są przyznawane poszczególnym Instytutom przez Dziekana Wydziału zgodnie z sumą punktów jaką otrzymują wg liczby stopni i tytułów zatrudnionych pracowników. Z kolei w podziale środków w instytutach uwzględniany jest głównie dorobek naukowy każdego pracownika w postaci opublikowanych prac. Pracownikom wizytowanej Jednostki znane są zasady podziału środków na działalność naukową na poziomie Wydziału i Instytutów, które uważają za transparentne. Nie znane są natomiast zasady ich przyznawania

poszczególnym jednostkom podstawowym przez władze Uczelni. Kadra kierownicza Instytutów na zebraniu z przedstawicielem Zespołu oceniającego bardzo mocno akcentowała potrzebę większej przejrzystości przyznawania środków na działalność naukową Wydziałom przez władze Uczelni.

Doktoranci zgodnie z obowiązującym w Uczelni Regulaminem studiów doktoranckich mają prawo do finansowania z budżetu Jednostki prowadzącej studia doktoranckie działalności związanej z prowadzeniem badań naukowych lub prac rozwojowych oraz korzystania z aparatury naukowej i dydaktycznej, a także z urządzeń laboratoryjnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na warunkach obowiązujących w danej jednostce. Ponadto doktoranci i młodzi pracownicy nauki korzystają z możliwości finansowania samodzielnie rozpoczętych i prowadzonych badań w ramach funduszy z dotacji na działalność statutową. Władze Wydziału starają się realnie dofinansowywać badania prowadzone przez doktorantów (w 2011 r. przeznaczyły 231 tys. zł na stypendia doktorskie, a w 2012 r. aż 320,7 tys. zł). Władze Wydziału przywiązują należytą uwagę i skutecznie zabiegają o środki finansowe na badania naukowe oraz skutecznie motywują nauczycieli akademickich i doktorantów do coraz większej aktywności na tym polu.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego ⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) *Liczba kadry naukowo-dydaktycznej i jej kwalifikacje upoważniają do stwierdzenia, że oceniany Wydział spełnia w pełni wymagania związane z zasobami kadrowymi jednostek podlegających ocenie instytucjonalnej. Władze KUL i WNH prowadzą politykę kadrową ukierunkowaną na podnoszenie jakości kształcenia.*

2) *Wydział dysponuje na ogół dość skromną infrastrukturą dydaktyczną, jest ona jednak dostosowana do specyfiki studiów prowadzonych w ramach Wydziału i zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W części siedziby Wydziału brak ułatwień dla osób z niepełnosprawnością ruchu, są one jednak trudne do wprowadzenia ze względu na wiek budynku.*

3) *Sytuacja finansowa jest stabilna. W polityce finansowej uwzględniana jest realizacja zadań projakościowych związanych z działaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Istnieje potrzeba większej przejrzystości przyznawania środków na działalność naukową Wydziałom przez władze Uczelni*

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Jednostka stwarza doktorantom warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych.

Zadania dotyczące prowadzenia badań naukowych i zajęć dydaktycznych w obrębie dyscypliny lub specjalności naukowej wchodzi w zakres obowiązków katedr (§ 15 statutu KUL), i zasadę tę powtarzają regulaminy Instytutów. Tematyka badań naukowych prowadzonych w ramach Instytutów funkcjonujących na Wydziale Nauk Humanistycznych związana jest z realizowanymi tematami badawczymi ustalonymi przez pracowników

poszczególnych katedr Instytutów jako badania statutowe oraz badania własne. Osobne miejsce w badaniach naukowych WNH zajmuje realizacja projektów badawczych finansowanych przez MNSzW/NCN, które obejmują następujące obszary i tematy w ramach poszczególnych dyscyplin:

- 1) Historia: historia Kościołów chrześcijańskich, historia duchowieństwa świeckiego i zakonnego, relacje Państwo-Kościół na przestrzeni dziejów, historia polityczna Polski, historia Lubelszczyzny, Historia Rosji;
- 2) Historia sztuki: ikonografia kościelna i świecka, rzemiosła artystyczne, teoria sztuki, sztuka polska i europejska na przestrzeni dziejów;
- 3) Językoznawstwo: modalność językowa, semantyka, składnia, fonologia, morfologia, historia języków; metodyka nauczania języków, glottodydaktyka;
- 4) Literaturoznawstwo: historia literatury polskiej i powszechnej, teoria literatury, antropologia literatury, mit i religia w literaturze, tematyka żydowska w literaturze polskiej, biografistyka, konteksty kulturowo-polityczne literatury, twórczość Cypriana Norwida, twórczość Czesława Miłosza.

Badania naukowe prowadzone w Instytutach są powiązane z prowadzonymi studiami I, II i III stopnia, a ich wyniki są wykorzystywane w prowadzonych zajęciach dydaktycznych i przygotowywanych prac licencjackich, magisterskich i doktorskich, co potwierdziły także spotkania ze studentami i doktorantami oraz nauczycielami akademickimi. Osiągnięte wyniki badawcze znajdują odzwierciedlenie w licznych publikacjach pracowników Wydziału, o których informowani są dyrektorzy Instytutów w corocznych indywidualnych sprawozdaniach nauczycieli akademickich.

W coraz większym stopniu badania naukowe prowadzone są jako projekty w ramach indywidualnych grantów naukowych lub dzięki uczestnictwu w grantach zespołowych uczelnianych lub międzyuczelnianych i międzynarodowych. Naukowcy z Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym od 2011r. biorą udział w projekcie międzynarodowym pt. *"Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: Losy, znaczenie, inwentaryzacja"* w ramach Narodowego programu rozwoju Humanistyki, którym kieruje profesor z Uniwersytetu Wrocławskiego. Pracownicy z Instytutu Filologii Angielskiej, są uczestnikami 2-letniego grantu 2012/2013 NCN pt. *"Metamorfozy dyskursu utopijnego"* kierowanego przez pracownika Instytutu Filologii Angielskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. W 2009 r. badacze z Instytutu Historii KUL wzięli udział w międzynarodowym grantie badawczym pt. *"Writing history in exile"* (finansowanie: European Commission 6th Framework Program), w którym uczestniczyły: Department of Slavic Languages and Literatures, Stockholm University, Nordost Institut, Luneburg (Hamburg University), Jean Monnet Centre for Excellence, University of Manchester. Jednym z kierowników międzynarodowego projektu badawczego realizowanego w 2012 r. przez IESW w Lublinie i Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk, *"Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii"*, jest samodzielny pracownik wizytowanego Wydziału (ze strony rosyjskiej dyrektor IHP RAN).

Wynikami badań naukowców WNH KUL są stojące na wysokim poziomie naukowym publikacje monografii i prace zbiorowe, np. *Podróż Monteskiusza. Biografia przestrzenna*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2011; *Apprentissage d'une langue et communication. Négociations et stratégies en classe de langue étrangère*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2011; eseje w zbiorowej publikacji *Imperfect Worlds and Dystopian Narratives in Contemporary Cinema*, Frankfurt a/Main: Peter Lang, 2011; *Psychoanalityczne interpretacje Literatury*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2012; unikatowy *Atlas historyczny (archi)diecezji lubelskiej 1805-*

2010, Lublin: TN KUL, 2012. Ponadto wyniki badań publikowane są w seriach wydawniczych (Instytut Filologii Romańskiej ILC i SLAM oraz LSCL w Instytucie Filologii Angielskiej) z których seria SILC (Studies in Literature and Culture) IFA, ze względu na swój wysoki poziom naukowy (http://www.kul.pl/silc,art_26267.html), cieszy się uznaniem w kraju i zagranicą, a jej tomy znajdują się w bibliotekach wielu uniwersytetów zagranicznych w Europie i USA. Do chwili obecnej ukazało się już 6 tomów

Jednocześnie kierownicy Instytutów na spotkaniu z zespołem oceniającym zwrócili uwagę na procedury przyjęte przez Uczelnię w organizacji zamówień publicznych w zakresie realizacji projektów naukowych, które powodują, że to administracja Uczelni wybiera wykonawców grantów (np. tłumaczy do edycji naukowych źródeł) a nie kierownik, który ów projekt opracował pod względem naukowym. Powyższe rozwiązanie pozbawia realnego wpływu kierownika projektu badawczego na jego poziom naukowy. Ponadto uczestników spotkania niepokoił fakt niejasnych reguł łączenia Katedr o małej liczbie pracowników zapowiadziany przez Rektora KUL.

Za ważną sferę badań naukowych zespół oceniający uznaje projekty realizowane przez studentów studiów doktoranckich. Z rozmów z doktorantami i pracownikami wynika, że tematy badań podejmowanych przez młodszych pracowników naukowych lub doktorantów uzgadniane są z kierownikiem katedry lub przez niego sugerowane. Jest to o tyle istotne, gdyż prowadzone badania mają służyć kształceniu studentów jako specjalistów w nowych obszarach badawczych. Pozwala to również poszerzać ofertę dydaktyczną na studiach I, II i III stopnia i tworzyć nowe specjalności. Pracownicy zwracają uwagę na to, by realizowane w katedrach zajęcia dydaktyczne i przygotowywane w nich prace dyplomowe mieściły się merytorycznie w tematyce prowadzonych w katedrze badań naukowych.

Duża liczba tematów zgłoszonych do MNSzW (317) upoważnia do stwierdzenia, że wizytowany Wydział przywiązuje dużą wagę do pozyskiwania środków na badania doktorantów i młodych naukowców, choć zauważalna jest wyraźna dysproporcja pomiędzy poszczególnymi Instytutami. Tematy zadań badawczych zawartych w wnioskach o dofinansowanie ze środków na badania statutowe w 2012 i 2013 r. są dobrze skorelowane i dopełniają badania prowadzone przez bardziej doświadczonych pracowników w Instytutach. Należy podkreślić, że doktoranci nie tylko uczestniczą w grantach naukowych ale też i sami nimi kierują, są autorami monografii lub redaktorami krytycznych edycji dzieł znanych pisarzy, laureatami nagród i wyróżnień oraz beneficjentami stypendiów fundowanych. Np. jeden z doktorantów przygotował do druku i opatrzył postawieniem niepublikowany dotąd tekst Bolesława Leśmiana, *Satyr i Nimfa: bajka o złotym grzebyku*, wydany w 2011 r. przez Wydawnictwo KUL jako unikat, nagrodzony w 2012 r. przez Stowarzyszenie Wydawców Katolickich Feniks wyróżnieniem za edytorską odwagę i wzorcową edycję. Inny bierze udział w projekcie badawczym „Edycja krytyczna Pism Wszystkich Bolesława Prusa” (2012-2017) w ramach narodowego Programu Rozwoju Humanistyki opracowując krytycznie trzy nowele Prusa *Widziadło*, *Dziwni Ludzie*, *Skarb zakopany*. Potwierdzeniem aktywności naukowej i organizacyjnej doktorantów było zorganizowanie w listopadzie 2012 r. na KUL już II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Doktorantów. Na jej otwarcie doktoranci KUL przygotowali zredagowany przez siebie, i wydany przez Wydawnictwo KUL z datą 2012 r., tom studiów *Multum, non multa: Młodzi badacze w poszukiwaniu prawdy* (ss. 348) stanowiący pokłosie I Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów zorganizowanej rok wcześniej. Doktoranci wizytowanego Wydziału aktywnie uczestniczą w konferencjach naukowych w kraju i zagranicą. Doktoranci publikują swoje teksty w wysoko punktowanych czasopismach o zasięgu ogólnokrajowym jak: „Roczniki Humanistyczne KUL”, „Barok”,

„Muzealnictwo”, „Biuletyn Numizmatyczny” czy rocznik Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza - „Wiek XIX”. Kilku doktorantów historyków zamieściło swoje artykuły w „Rocznikach Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” (zeszyty 1, 9 tomu 2011). Doktoranci publikują swoje teksty w czasopismach naukowych i społeczno-kulturalnych o lokalnym zasięgu, takich jak „Scriptores” wydawane przez Ośrodek Brama Grodzka-Teatr NN”, czy „ARTykuły” – czasopismo studentów historii sztuki KUL, lub seria „12/15”, publikowana przez Instytut Filologii Romańskiej, oraz „Myszliciel” – pismo wydawane przez Koło naukowe studentów MISHUS. Część doktorantów współpracuje także z ośrodkami naukowymi pozalubelskimi np. z Instytutem Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego i tam też publikuje (pismo „Scriptor Nowy” 2 artykuły pt. „Ołtarze Ateny na terenie Attyki w świetle Wędrówek po Helladzie Pauzanasza: kult poza świątyniami”). Wyniki badań doktorantów publikowane są również za granicą m.in.: w białoruskim periodyku „Partizan” nt. współczesnej kultury białoruskiej, „Partizan” (2011); w zbiorowej publikacji *Celebration: Proceedings of the Oxford Symposium on Food and Cookery* artykuł dotyczący kulturowego znaczenia ciasta na stole jako ozdoby *Cake: The Centerpiece of Public Celebrations* (s. 308-315), wydanej w 2011 roku

Doktoranci wizytowanego Wydziału włączają się również w działania na rzecz środowiska zewnętrznego. Np. doktorantka z Instytutu Filologii Romańskiej została powołana przez Lubelskiego Kuratora Oświaty na członka Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w Lublinie, organizującej konkursy dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Niektórzy z nich są stałymi współpracownikami: Muzeum Zamojskiego w Zamościu, Instytutu Pamięci Narodowej (uczestnictwo w grantie badawczym „Poszukiwanie nieznanych miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego lat 1947-1956”), American Corner – filii Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie.

Reasumując, oceniany Wydział Nauk Humanistycznych KUL w pełni wywiązuje się z ustawowego obowiązku polegającego na prowadzeniu badań naukowych zarówno przez kadrę naukowo-dydaktyczną jak i doktorantów. Badania te wpisują się w proces kształcenia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Nauczyciele akademicki Wydziału Nauk Humanistycznych KUL wykazują dużą aktywność naukowo-badawczą a władze Wydziału dokładają starań i stwarzają doktorantom bardzo dobre warunki do prowadzenia własnych badań naukowych. Udział doktorantów w prowadzonych badaniach wizytowanej jednostki jest widoczny i znajduje odzwierciedlenie w publikacjach. Prowadzone badania i projekty naukowe podnoszą wiedzę i doświadczenie zawodowe pracowników i wpisują się w proces kształcenia.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych

Kierunki oraz zakres współpracy międzynarodowej są określane przez Rektora i Senat KUL (wydziały nie mają takich uprawnień) i znajdują swoje odzwierciedlenie w podpisanych przez

Uczelnię 54 umowach bilateralnych i 189 umowach w ramach programu ERASMUS. Spośród 152 uczelni współpracujących z KUL aż 105 uczelni są uczelniami partnerskimi.

Wizytowany Wydział Nauk Humanistycznych przywiązuje dużą wagę do współpracy z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi i w jej intensyfikacji widzi szansę na wzmocnienie swojej pozycji naukowej w kraju i za granicą. W praktyce każdy z 8 funkcjonujących na Wydziale Instytutów i 4 ośrodki badawcze podejmują konkretne działania i rozwijają współpracę krajową i zagraniczną, co skutkuje wymianą doświadczeń i podniesieniem jakości badań, które z kolei przekładają się na poziom dydaktyki akademickiej. Studenci, doktoranci i pracownicy wizytowanego Wydziału uczestniczą w wymianie międzynarodowej przede wszystkim ramach programu ERASMUS i międzynarodowych umów bilateralnych, choć udział poszczególnych Instytutów jest zróżnicowany. W zakresie wymiany studentów wyjeżdżających za granicę przodują Instytuty: Historii, Filologii Germańskiej, Romańskiej i Słowiańskiej. Nie uczestniczą w niej słuchacze Instytutu Historii Sztuki i Filologii Klasycznej. Zdecydowanie skromniej wypada liczba studentów przyjeżdżających w ramach ERASMUSA na Wydział Nauk Humanistycznych, gdyż zagranicznych studentów w ostatnich latach gościły jedynie Instytuty: Filologii Polskiej, Romańskiej, Słowiańskiej i Historii. Przedstawiona przez Wydział dokumentacja (załącznik nr 11 do Raportu Samooceny) zweryfikowana w trakcie wizytacji potwierdza nieliczną wymianę zagraniczną doktorantów WNH. W ostatnich 5 latach 3 studentów z Instytutu Historii Sztuki wzięło udział w międzynarodowych warsztatach w ramach programu „Fondazione Romualdo del Bianco” we Florencji i 1 doktorant z Instytutu Filologii Słowiańskiej wyjechał na Lwowski Uniwersytet Narodowy im. I. Franki. W tym samym okresie 2 doktorantów zagranicznych przyjechało do Instytutu Filologii Romańskiej w ramach umowy o współprowadzeniu pracy (co-tutelle de thèse). Na tym tle należy pozytywnie odnotować w wymianie międzynarodowej zdecydowanie większy udział pracowników wizytowanej Jednostki, przede wszystkim z Instytutów: Filologii Romańskiej i Historii. Większość jednostek ocenianego Wydziału gościła również pracowników naukowych z zagranicy, choć ruch osobowy nie przybrał tutaj większych rozmiarów z wyjątkiem Instytutu Filologii Romańskiej i Instytutu Historii. W 2007 r. w ramach grantu INTERREG IIIA/TACIS CBC wspierającym współpracę KUL z Lwowskim Narodowym Uniwersytetem im. I. Franki we Lwowie w wizytowanej Jednostce przebywało 10 uczonych z Ukrainy.

2) jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia

Internacjonalizacja procesu kształcenia na ocenianym Wydziale przybiera różnorodne formy współpracy pracowników i studentów z instytucjami międzynarodowymi. Współpraca ta ma na przykład postać sprawowania przez doktoranta funkcji koordynatora współpracy oraz wymiany doświadczeń w ramach międzynarodowego polsko-węgierskiego programu. Innym przykładem może być Projekt FP7, którego celem jest przygotowanie materiałów dydaktycznych dotyczących zagrożonych języków. W ramach Projektu Business & Language. Language & Business. Business communication in Polish and Dutch realizowana jest wymiana naukowa oraz wymiana doświadczeń przyczyniająca się do sformułowania oraz optymalizacji programu nauczania w zakresie komunikacji językowej w biznesie. Projekt umożliwia studentom uczestniczenie w zajęciach kierowanych przez zaproszonych specjalistów oraz pracę w międzynarodowym otoczeniu, ułatwia przekazywanie wiedzy praktycznej, stwarza dogodne warunki do rozwijania umiejętności i kompetencji

niezbędnych do prawidłowego operowania w wielokulturowym środowisku zawodowym, w którym wymagana jest znajomość języka niderlandzkiego.

Z kolei projekt naukowo-dydaktyczny „II Wojna Światowa: Okupacja i wyzwolenie w międzynarodowej perspektywie literackiej” przeznaczony jest dla wykładowców (międzynarodowa wymiana naukowa) oraz dla studentów. Do przykładowych efektów kształcenia wynikających z udziału studentów w projekcie należy ugruntowanie i zdobywanie szczegółowej wiedzy historycznej związanej z wydarzeniami II Wojny Światowej na obszarze Polski i krajów niderlandzkojęzycznych, rozwój umiejętności badawczych (badania literaturoznawcze i kulturoznawcze, komparatystyczne) i praktycznych, takich jak selekcjonowanie informacji czy formułowanie poglądów w języku niderlandzkim, doskonalenie umiejętności porozumiewania się (w tym na odległość) ze specjalistami z dziedziny filologii niderlandzkiej oraz rozwój kompetencji społecznych, takich jak uwrażliwienie na konieczność zachowywania tradycji i pamięci dziedzictwa historycznego czy umiejętność współpracy w grupie, przyjmowania w niej ról i realizowanie wyznaczonych zadań.

Wymiana naukowa na mocy umowy bilateralnej KUL – Katholieke Universiteit Leuven umożliwiła wykładowcy z Leuven, prowadzenie zajęć w języku niderlandzkim dla studentów kierunku filologia niderlandzka. Współpraca ta umożliwiła prawidłową realizację programu nauczania w zakresie szeregu przedmiotów językoznawczych i kulturoznawczych w pierwszych latach istnienia Katedry. Studenci zdobywali wiedzę na temat najnowszych kierunków badań językoznawczych prowadzonych w wiodących ośrodkach akademickich w Belgii i Holandii, rozwijali umiejętności językowe, doskonalili kompetencje społeczne, m.in. poprzez realizowanie pod opieką prowadzącego indywidualnych projektów badawczych. W ramach programu ERASMUS specjalista od literatury średnioniderlandzkiej prowadził dla studentów wykłady gościnne. Studenci zdobywali pogłębioną wiedzę na temat wybranych szczegółowych zagadnień z zakresu literaturoznawstwa niderlandzkiego, rozwijali umiejętności językowe i komunikatywne, doskonalili kompetencje społeczne m.in. w zakresie świadomości znaczenia języka niderlandzkiego i wytworów intelektualnych w tym języku.

Ważne miejsce zajmuje współpraca studentów i pracowników Katedry Niderlandystki z władzami samorządowymi prowincji Gelderland (Holandia) oraz z Dominicaans Studiecentrum voor Theologie en Samenleving (DSTS), Radbouduniversiteit Nijmegen (Holandia), która wzbogaca efekty kształcenia w zakresie wiedzy o współczesnych problemach społecznych krajów niderlandzkojęzycznych. Przeprowadzenie w Katedrze dorocznego międzynarodowego egzaminu językowego Certificaat Nederlands als Vreemde Taal dla zainteresowanych studentów (w praktyce – dla całej populacji studenckiej) wpływa korzystnie na efektywność kształcenia w zakresie (przykładowo) wiedzy o kompleksowej naturze języka czy poznawania różnych rejestrów języka; w zakresie umiejętności – na odpowiednią do poziomu studiów praktyczną znajomość języka, zgodną z wymaganiami określonymi przez Europejski System Opisu Kształcenia Językowego, umiejętność precyzyjnego i poprawnego językowo wyrażania myśli i poglądów w j. niderlandzkim; w zakresie kompetencji społecznych – na samoocenę (znajomość zakresu posiadanej przez siebie wiedzy językowej) i rozumienie potrzeby dalszego rozwoju. Ufundowanie pracowni komputerowej przez władze samorządowe Prowincji Gelderland (2007 r.) przełożyło się m.in. na optymalizację efektów kształcenia w zakresie zdobywania przez studentów wiedzy teoretycznej i praktycznej (językowej), rozwoju umiejętności i kompetencji za pośrednictwem multimedialnych metod nauczania oraz nauczania na odległość.

Współpraca z Nederlandse Taalunie (Unią Języka Niderlandzkiego), międzynarodową organizacją zajmującą się wspieraniem nauczania jęz. niderlandzkiego poza granicami Belgii i Holandii, przyniosła efekt w postaci:

- zakupu materiałów dydaktycznych, podręczników i literatury przedmiotu,
- umożliwieniu w okresie 2007-2012 wyjazdu niektórych pracowników Katedry na konferencje naukowe w Belgii i Holandii,
- przyznaniu w tym okresie stypendium doktoranckiego dla pracownika Katedry,
- sfinansowanie przyjazdu szeregu zaproszonych gości,
- przyjazdu na paromiesięczny okres czasu lektorów z krajów niderlandzkojęzycznych,
- udziale studentów i pracowników Katedry w wakacyjnych kursach dla nauczycieli-lektorów j. niderlandzkiego.

Ważnym polem działań w tym obszarze aktywności jest również wszechstronna i dynamiczna praca tyflodydaktyczna często jako nieformalna współpraca ma zasadzie wolontariatu. Pracownik IFA KUL wziął udział w konferencji NELTA i przeprowadził wstępną analizę potrzeb w zakresie tyflodydaktyki języka angielskiego i szkolenia nauczycieli w Nepalu. Po wstępnej fazie formalnej współpracy w zakresie szkolenia nauczycieli i udostępnieniu kursów języka angielskiego niewidomym uczniom i studentom w Nepalu w oparciu o dwudziestoletnie doświadczenia Anglistyki KUL, opracowano plan współpracy w którym zaangażowani są / będą w różnym zakresie pracownicy i doktoranci a w przyszłości również studenci.

Szeroką i wieloletnią współpracę międzynarodową prowadzi Instytut Filologii Germańskiej KUL m.in. z Instytutem Germanistyki Freie Universität Berlin, która przejawia się zarówno w działalności naukowej (wspólne projekty wydawnicze) jak i dydaktycznej (obustronnej wymiany pracowników i studentów). Dzięki współpracy Instytutu z Haus Maria Rulle/Osnabrück w Niemczech co roku grupa studentów uczestniczy w seminariach i realizacji wspólnych projektów ze studentami z Niemiec i innych krajów europejskich w siedzibie ośrodka w ramach programu Internationale Begegnung – Come together współfinansowanego i certyfikowanego przez EU i stronę niemiecką. Mogą oni także indywidualnie ubiegać się o stypendia semestralne a także pobyty na wakacyjnych kursach językowych na uczelniach niemieckich za pośrednictwem Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (Deutscher Akademischer Austauschdienst, DAAD). W Instytucie przebywali uznani naukowcy z Uniwersytetu w Kolonii, Europa Universität Viadrina/ Frankfurt nad Odrą, którzy obok wymiany doświadczeń naukowych, konsultowali programy nauczania zarówno od strony merytorycznej, jak też w odniesieniu do metod podnoszenia kompetencji językowych studentów filologii obcych.

Wizyty naukowców z innych ośrodków naukowych obfitują nie tylko w międzynarodowe kontakty Instytutu owocują także wizytami znanych postaci ze świata kultury Niemiec, Szwajcarii i Austrii. Instytut organizuje m. in. otwarte spotkania literackie dla studentów i pracowników uczelni oraz wszystkich zainteresowanych w ramach prowadzonego od wielu lat cyklu wykładów „Kultura i literatura krajów niemieckojęzycznych” z udziałem znanych na całym świecie pisarzy niemieckojęzycznych. Spotkania te znajdują oddźwięk podczas zajęć dydaktycznych – stanowią podstawę dyskusji, motywują do wyboru lektury, są znakomitym wsparciem w procesie kształcenia językowego. Żywe są również kontakty Instytutu z Ambasadą Niemiec i Szwajcarii. Od dwóch lat seminaria i konwersatoria dla studentów IFG prowadzi też gościnnie kilka razy w roku pracownik z Instytutu Scalabrini w Solurze. Do roku 2010 w Instytucie zatrudniani byli lektorzy DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) prowadząc zajęcia dydaktyczne językowe oraz

specjalistyczne. Pośredniczyli oni w ubieganiu się studentów o stypendia na uczelniach niemieckich oraz organizowali egzaminy kwalifikacyjne. Studenci germanistyki wzięli udział z referatami w międzynarodowej konferencji „Migration: Gelegenheit für ein neues kreatives Miteinander“ zorganizowanej przez IFG KUL w 2012 r. we współpracy z Instytutem Scalabrini w Stuttgarcie i Solurze.

Szerokie spektrum kontaktów międzynarodowych Instytutu Filologii Germańskiej umożliwia rozpowszechnianie efektów badań Instytutu poza granicami Polski oraz wymianę doświadczeń, a tym samym ulepszanie oferty dydaktycznej i metod nauczania.

Także udział pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu Filologii Romańskiej w międzynarodowych projektach i organizacja konferencji przy współudziale partnerów zagranicznych umożliwia studentom w ramach zajęć w KUL zapoznanie się z najnowszymi wynikami badań w określonych dziedzinach (literatura, lingwistyka, akwizycja i dydaktyka języków). Z kolei współprowadzenie prac magisterskich umożliwia studentom IFR KUL współpracę z pracownikami naukowymi spoza KUL i zapoznanie się z uwarunkowaniami/wymogami dotyczącymi prowadzenia badań i redagowania prac w zagranicznych ośrodkach uniwersyteckich. Organizacja wydarzeń kulturalnych przy wsparciu partnerów zagranicznych pozwala studentom romanistyki KUL lepiej poznać język i kulturę kraju, a tym samym osiągnąć lepsze efekty kształcenia w kategoriach wiedzy i kompetencji społecznych.

3) jednostka współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi

Instytuty ocenianego Wydziału Nauk Humanistycznych KUL prowadzą bardzo szeroką współpracę z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Stąd na liście ośrodków krajowych znalazły się uniwersytety UAM, UJ, UW i wiele szkół wyższych państwowych (Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) i prywatnych (Lingwistyczna Szkoła Wyższa w Warszawie). Pracownicy Wydziału współpracują z takimi instytucjami jak: Polska Akademia Nauk (Komitety i Instytuty), Polska Akademia Umiejętności, także z całym szeregiem bibliotek naukowych m.in. z Biblioteką Naukową PAU i PAN w Krakowie, Biblioteką Czartoryskich w Krakowie oraz licznymi archiwami i muzeami państwowymi i kościelnymi, na czele z Muzeum Historii Polski w Warszawie.

Równie intensywna jest współpraca międzynarodowa. Instytut Filologii Słowiańskiej KUL współpracuje z następującymi uczelniami zagranicznymi: Tallinna Ülikool, Estonia, Latvia University, Łotwa, Università degli Studi di Milano, Włochy, Klaipėdos Universitetas, Litwa, Univerzita Palackeho v Olomouci, Republika Czeska oraz Prešovská universita v Prešove, Słowacja. W ramach umów bilateralnych partnerami zostały dodatkowo takie uczelnie i instytucje zagraniczne jak: Instytut Kultury i Języka Rosyjskiego im. Aleksandra Puszkina w Moskwie, Uniwersytet Państwowy w Briańsku, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Drohobyczu, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Wołodomyra Hnatiuka w Tarnopolu. W 2008 r. Instytut był inicjatorem podpisania umowy o współpracy z Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Wołodomyra Hnatiuka w Tarnopolu oraz Instytutem Kultury i Języka Rosyjskiego im. Aleksandra Puszkina w Moskwie. Kolejnym partnerem jest Instytut Literatury Rosyjskiej (Dom Puszkiniowski) Rosyjskiej Akademii Nauk w Sankt-Petersburgu, jak również Wołyński Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku na Ukrainie. Instytut utrzymuje systematyczne kontakty z Państwowym Uniwersytetem Białoruskim i Centrum im. F. Skaryny w Mińsku oraz Państwowym Muzeum im. Iwana Szmielowa w Ałuszcze. Kontakty polegają przede wszystkim na udziale pracowników obu

współpracujących stron w konferencjach naukowych i publikacjach o charakterze zbiorowym. Instytut Historii rozwijał współpracę naukowo-dydaktyczną w ramach programu ERASMUS oraz z uczelniami partnerskimi w Czechach (Praga), Belgii (Leuven), Hiszpanii (La Rioja, Murcia), Holandii (Utrecht), Słowacji (Ružomberok) i na Węgrzech (CEU Budapeszt, Piliscsaba). Instytut Historii gościł także pracowników z uczelni partnerskich z Czech (Praga), Belgii (Leuven), Hiszpanii (La Rioja, Murcia), Holandii (Utrecht), Węgier (Piliscsaba). Obok prowadzenia zajęć w ramach kursów uniwersyteckich czy też w formule wykładów gościnnych, we współpracy z uczonymi zagranicznymi i polskimi zorganizowano kilka wspólnych konferencji naukowych, a także podjęto wspólne projekty badawcze (La Rioja, Murcia, Praga, Utrecht). Rozwijana w ostatnich latach współpraca Instytutu Historii z Centrum Studiów Mediewistycznych w Pradze, zaowocowała 4 wspólnie organizowanymi konferencjami (3 w Pradze i 1 w Lublinie), a także współpracą w organizacji 4 sesji na Międzynarodowym Kongresie Mediewistycznym w Leeds w 2009 r. Pracownicy Instytutu, a także doktorant uczestniczyli w realizacji prowadzonych przez w/w Centrum dwóch dużych projektów badawczych poświęconych średniowiecznym ceremoniom rytuałom w Europie Środkowej (2009-2011) i kodom kulturowym w okresie husyckim (2012).

Na podkreślenie zasługuje rozwijanie współpracy w ramach Międzynarodowej Komisji Historii Porównawczej Chrześcijaństwa. W 2007 r. miał miejsce duży kongres tej Komisji poświęcony „Europie Środkowo-Wschodniej otwartej na Wschód i na Zachód”, który był dobrą okazją do spotkania badaczy pochodzących z różnych państw i realizujących podobnie tematycznie projekty. W latach 2009-2010 pracownik Instytutu Historii pełnił funkcję Sekretarza Polskiej Komisji CIHEC i uczestniczył we wszystkich posiedzeniach Biura Generalnego tej organizacji i organizowanych przez nią konferencjach (Helsinki, Amsterdam, Jerozolima, Tartu).

Ważną rolę we współpracy krajowej i zagranicznej odgrywa udział i organizacja konferencji naukowych, np. międzynarodowa konferencja zorganizowana w Lublinie (2010) przez Katedrę Literatury i Kultury Amerykańskiej KUL, we współpracy z Ośrodkiem Studiów Amerykańskich w Uniwersytecie Warszawskiego i Katedrą Literatury i Kultury Amerykańskiej UMCS - International Pynchon Week 2010, poświęcona twórczości amerykańskiego pisarza Thomasa Pynchona, w której wzięło udział 42 uczestników, w tym 37 uczestników z takich krajów jak USA, Tajwan, Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Belgia i Węgry. Także w 2010 r. w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja Instytutu Historii KUL, przy współudziale Katedra Historii Nowożytnej Uniwersytetu La Rioja (Hiszpania) pt. „Od Lepanto do Ebro. Wojskowość hiszpańska, XVI-XX wiek”. Rok później Instytut Filologii Słowiańskiej KUL był współorganizatorem, wraz z Katedrą Filologii Polskiej Wołyńskiego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki, Tarnopolskim Narodowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. W. Hnatjuka, Żytomierskim Państwowym Uniwersytetem im. I. Franki, Przykarpackim Uniwersytetem im W. Stefanyka oraz Brzeskim Państwowym Uniwersytetem im. O. S. Puszkina, międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Imagologiczna problematyka w literaturach polskiej, białoruskiej, rosyjskiej i ukraińskiej - kontekst europejski”, która odbyła się w Łucku na Ukrainie.

Podsumowując, współpraca krajowa i zagraniczna ocenianego Wydziału polega na opracowaniu i realizacji wspólnych grantów i projektów badawczych; współorganizowaniu sesji, sympozjów i konferencji naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym; wymianie doświadczeń naukowych w ramach wspólnych kolokwiów, cykli wykładów i wizyt studyjnych oraz dokonuje się poprzez konsultowanie i recenzowanie projektów oraz programów badawczych. Jej podstawowym celem jest jak najlepsze przygotowanie kadry

naukowej, doskonalenie dydaktyki metod badawczych i programów kształcenia oraz utrzymanie możliwie najwyższego poziomu wiedzy przez wymianę wyników badań między wiodącymi centrami badawczymi. Współpraca krajowa i zagraniczna WNH zawiera transfer wiedzy, który obejmuje współredagowanie i publikacje prac zbiorowych oraz specjalistyczne wykłady. Jej mierzalnymi efektami są publikacje zbiorowe, publikacje monografii; rozpoczęte i ukończone dysertacje doktorskie; członkostwa i stałe uczestnictwa pracowników WNH w gremiach, radach, zespołach naukowych i komitetach redakcyjnych czasopism naukowych oraz w przewodach doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich.

4) jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia.

Oceniany Wydział, obok systematycznej współpracy z czołowymi krajowymi ośrodkami akademickimi i zagranicznymi centrami naukowymi, współpracuje również z całym szeregiem instytucji publicznych, rządowych i samorządowych. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim: parlament RP, przedsiębiorstwa, instytuty, izby, centra, ministerstwa, kuratoria, towarzystwa, stowarzyszenia, fundacje, związki, sieci, fora o charakterze organizacyjnym, naukowym, zawodowym, informacyjnym, charytatywnym i ochrony zdrowia. Zakres współpracy jest bardzo szeroki i w zakresie generowania wiedzy profesjonalnej obejmuje: badania naukowe; udział w komisjach eksperckich; współpracę ze środowiskiem nauczycieli, badaczy, archiwistów, muzealników polskich w ramach ogólnopolskich towarzystw; wykłady, sesje, konferencje i kongresy naukowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym; przygotowywanie raportów i ekspertyz; członkostwo w radach naukowych. W zakresie transferu wiedzy współpraca realizowana jest przez: organizowanie konferencji i tygodni naukowych, szkoleń, warsztatów w zakresie edukacji, ochrony dziedzictwa narodowego, kultury historycznej i rozwoju regionalnego; wykłady dla stypendystów i liderów; działalność wydawniczą; doradztwo szkoleniowe; popularyzację wiedzy; przygotowanie wolontariuszy; animację ruchu regionalnego; wspomaganie rozwoju przedsiębiorstw społecznych i innych.

Zespół oceniający PKA w zakresie współpracy Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym podkreśla pozytywnie szeroko rozwinięty wolontariat, zwłaszcza na rzecz osób z niepełnosprawnością, co ma bardzo istotne konsekwencje w oddziaływaniu społecznym. Owa wszechstronna współpraca realizuje konkretne cele (praktyki zawodowe, doskonalenie dydaktyki i metod kształcenia z uwzględnieniem aktualnych potrzeb; praktyczne aplikowanie uzyskanych wyników badań; edukacja społeczna; krzewienie kultury, odpowiedzialności, inicjatywy społecznej oraz wrażliwości; implementacja wiedzy humanistycznej w sferę publiczną) oraz przynosi wymierne efekty (praktyczna weryfikacja skuteczności stosowanych metod kształcenia oraz ich aktualizacja; publikacje; zorganizowane sympozja, konferencje naukowe o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym; zdobycie umiejętności przeprowadzania badań opinii publicznej; uzyskanie środków na badania). Ponadto współpraca z tak wieloma instytucjami o charakterze politycznym, gospodarczym i kulturalnym pozwala na uzupełnienie wiedzy teoretycznej przez praktyczne zaangażowanie. Z kolei wizyty studyjne w fundacjach i ważnych instytucjach państwowych są istotnym uzupełnieniem wiedzy teoretycznej dla studentów WNH.

Ważne miejsce we współpracy wizytowanej Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym zajmuje współdziałanie WNH KUL z instytucjami oświatowymi i wychowawczymi na obszarze Lubelszczyzny, do których należą: szkoły na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym; specjalistyczne oraz lubelskie kuratorium oświaty. Pozwala ona na wymianę poglądów na temat stosowanych metod

dydaktycznych; realizację praktyk studentów; organizowanie warsztatów, seminariów i sesji naukowych; planowanie i przygotowanie nowych projektów. Współpraca z przedsiębiorstwami i instytucjami pozwala podnosić poziom badań naukowych i w większym stopniu prowadzonej dydaktyki, poszerzać obszary prowadzonych badań i aplikować ich wyniki do praktyki życia społecznego i gospodarczego. Dzięki tej współpracy studenci, poprzez odbywanie praktyk, mogą zdobywać praktyczne doświadczenie i wiedzę. Relacje współpracy oddziałują na treść, formę i całościową ofertę dydaktyczną jednostki, która dokonuje modyfikacji pod kątem zmieniającego się rynku pracy.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wydział Nauk Humanistycznych KUL korzysta z licznych umów zawartych przez Uczelnię na wymianę studentów w ramach programu ERASMUS i umów bilateralnych. Kadra jest aktywna naukowo na arenie międzynarodowej, uczestniczy w różnych gremiach stawiających sobie wśród celów naukowych zagadnienia organizacji dydaktyki, a także intensyfikację współpracy. Na obecnym etapie korzystają z tej współpracy studenci. Doktoranci uczestniczą w programach międzynarodowych, ale ich aktywność w tym zakresie wymagałaby rozwinięcia.

2) Wydział wykazał bardzo liczne formy internacjonalizacji w działaniach inicjujących projektowanie wspólnych programów naukowych i dydaktycznych i niektóre efekty np. w dziedzinie językoznawstwa są już wymierne. Oferta kształcenia na studiach doktoranckich wymaga podjęcia dalszych działań w celu zwiększenia jej internacjonalizacji.

3) Wydział prowadzi szeroką współpracę z krajowymi (w tym czołowymi) i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, która obejmuje przede wszystkim wymianę kadry naukowo-dydaktycznej (w mniejszym stopniu doktorantów i studentów), organizację wspólnych konferencji i wydawanie wspólnych publikacji. Intensywna współpraca międzynarodowa dobrze koresponduje z prowadzoną działalnością naukowo-badawczą wizytowanego Wydziału oraz przekłada się na proces kształcenia.

4) Współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest widoczna. Jednostka ma świadomość zmieniającego się rynku pracy i specyficznej sytuacji na rynku pracy (wzrost bezrobocia, niż demograficzny). Wydział podejmuje wysiłki na rzecz aktywnego udziału pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia, w tym rozwijania kompetencji stricte zawodowych i interpersonalnych.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

- 1) Jednostka ma wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, uwzględniający także potrzeby osób niepełnosprawnych,

Zasady przyznawania świadczeń materialnych na Wydziale reguluje Regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom i doktorantom Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z dnia 20 czerwca 2012. Obejmuje on wszystkie świadczenia pomocy materialnej przewidziane w

art. 191.1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i został zatwierdzony przez odpowiedni organ Samorządu Doktorantów. Uczelnia posiada przyjęty regulamin zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych, o których mowa w art. 200a.1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. oraz w § 22 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich. Doktoranci Wydziału Nauk Humanistycznych KUL uczestniczą, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w podziale funduszy ze środków na działalność statutową skierowaną do młodych naukowców. Wydział i Uczelnia nie posiada mechanizmów stypendialnych z funduszy własnych wspierających najzdolniejszych doktorantów. Istnieją jednak możliwości uzyskania dofinansowania udziału w konferencji lub projektu badawczego z Uczelnianej Rady Doktorantów.

Studenci pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Nauczyciele akademicy są dostępni w trakcie cotygodniowych konsultacji, Rektor, Prorektor ds. studenckich oraz Dziekan Wydziału i Prodziekani pełnią dyżury, w trakcie których są dostępni dla studentów. W trakcie spotkania studenci potwierdzili, iż wykładowcy są dla nich dostępni również poza czasem zajęć oraz wyznaczonych konsultacji, także z wykorzystaniem w tym celu poczty elektronicznej. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający w stosunku do ich potrzeb.

Również doktoranci wysoko oceniają oferowany system wsparcia naukowego oraz dostęp do swoich opiekunów/promotorów. Oferowane ze strony opiekunów wsparcie naukowe przybiera różnorodne formy (recenzje tekstów naukowych, pomoc w przygotowaniu prezentacji na konferencje, wspólne wnioski o projekty badawcze, współorganizacja przedsięwzięć naukowych i kulturalnych). W większości uczestnicy studiów III stopnia pozytywnie ocenili system konsultacji twierdząc, że spotkania z pracownikami naukowo – dydaktycznymi odbywają się w czasie, miejscu i formie ustalonej i podanej do wiadomości doktorantów z odpowiednim wyprzedzeniem, a w przypadku doktorantów studiów niestacjonarnych przewidziane są w terminach niekolidujących z ich obowiązkami zawodowymi. Doktoranci podkreślili, że w przypadku usług bibliotecznych, mogą korzystać z usług biblioteki w takim samym zakresie jak pracownicy. W przypadku studiów doktoranckich przydział merytoryczny opiekunów naukowych wynika bezpośrednio z obszaru badawczego, którym zajmuje się uczestnik studiów III stopnia, co przyjmuje się za prawidłowe rozwiązanie. Wydział nie umieszcza na stronie internetowej lub w innym ogólnie dostępnym miejscu listy potencjalnych opiekunów i tematów prac doktorskich. Niemniej jednak doktoranci przedstawiając schemat przydziału opiekunów naukowych funkcjonujący na Wydziale Nauk Humanistycznych ocenili go w sposób pozytywny. Według nich za pozytywne można uznać to, że kandydat na studia doktoranckie sam wybiera opiekuna naukowego kierując się zbieżnością swoich zainteresowań badawczych z profilem specjalizacji opiekuna, a następnie wspólnie z potencjalnym opiekunem ustalają ramy projektu doktorskiego oraz zakres badań.

W kontekście stypendiów doktoranckich trzeba zaznaczyć, że zgodnie z paragrafem 15 ust. 2 rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich, stypendium to może być przyznane doktorantowi, który uzyskał bardzo dobry wynik z rekrutacji, jednak brak rzetelnego procesu rekrutacji uniemożliwia sprawiedliwe przyznanie tych stypendiów (na brak ten zwrócona także uwaga w pkt. 3.5.).

Infrastruktura Wydziału jest przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością sensoryczną. Wydział dysponuje pracownikami ze specjalistycznym sprzętem umożliwiającym studiowanie osobom niedowidzącym i niewidomym. Na Uczelni powołano ponadto

Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych. System opieki nad osobami z niepełnosprawnością wymaga doskonalenia w zakresie dostosowania wewnętrznej infrastruktury budynku Wydziału pod kątem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Studenci posiadają dostęp do wszystkich niezbędnych informacji związanych z tokiem studiów, w tym harmonogramów zajęć, terminów sesji egzaminacyjnej, sylabusów poprzez stronę internetową Uczelni, uczelniany system obsługi studenta e-KUL oraz gabloty umieszczone w budynkach Uczelni. Studenci pozytywnie ocenili rozkłady studiów oraz ogólnych obciążeń. Zwrócono również uwagę na fakt, że terminy wszystkich egzaminów w sesji każdorazowo ustalane są przez starostów z prowadzącymi zajęcia, co pozwala odpowiednio dostosować przebieg sesji do potrzeb studentów. Studenci mają możliwość indywidualizacji kształcenia w ramach indywidualnego planu studiów i programu nauczania pod opieką Opiekuna indywidualnego toku studiów.

Zasady dyplomowania ujęte w *Regulaminie studiów* są znane studentom wizytowanej Jednostki. Studenci mają możliwość wyboru promotora spośród prowadzących seminaria dyplomowe oraz samodzielnego proponowania tematu prac dyplomowych – propozycje studentów w tym zakresie są uwzględniane przez opiekunów naukowych.

Zasady odbywania praktyk reguluje *Regulamin praktyk studenckich*. Uczelnia stwarza możliwość zaliczenia pracy zawodowej jako obowiązkowych praktyk. Wszelkich informacji oraz pomocy w tym zakresie udzielają studentom koordynatorzy praktyk, w poszukiwaniu miejsca praktyk studentów wspiera Biuro Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów KUL. Studenci kierunku „historia sztuki” uczestniczą w objazdach naukowych i praktykach organizowanych oraz współfinansowanych przez Uczelnię.

Godziny otwarcia działów odpowiadających za obsługę studenta zostały uznane przez studentów za dostosowane do ich potrzeb. Bardzo pozytywnie studenci ocenili podczas spotkania z zespołem PKA także kompetencje oraz kulturę pracy ze studentami, którymi wykazują się pracownicy działów studenckich. Studenci podkreślali, że w ramach możliwości służą oni pomocą również poza czasem jego otwarcia, a wszystkie sprawy załatwiane są bez zbędnej zwłoki.

Zasady odpłatności za studia określają odpowiednie zarządzenia Rektora oraz umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Uczelnia prowadzi czytelną politykę naliczania oraz pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Akty prawne regulujące politykę opłat są udostępniane studentom zarówno w gablotach, jak i na stronie internetowej. Umowy cywilno-prawne zawierane przez Uczelnię ze studentami nie zawierają klauzul analogicznych do klauzul uznanych przez UOKiK za niedozwolone.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej dla studentów odbywa się na podstawie *Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom i doktorantom Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II* obejmującego wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu uwzględniając proporcję pomiędzy stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 Ustawy. Sposób przyznawania świadczeń uznany został przez studentów wizytowanego kierunku za przejrzysty oraz sprawny, również wypłata świadczeń odbywa się regularnie. Przyznawanie pomocy materialnej pozostaje w kompetencjach Komisji Stypendialnej oraz Odwoławczej Komisji Stypendialnej powoływanych z poszanowaniem przesłanek art. 177 ust. 3 Ustawy, z wyłączeniem

stypendiów Rektora dla najlepszych studentów przyznawanych przez Komisję Kwalifikacyjną, której studenci stanowią większość składu. Decyzje te zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów przyznawane jest w ramach czterech kategorii: na podstawie wysokiej średniej ocen lub osiągnięć: sportowych, naukowych lub artystycznych, a przyjęty system punktowy zapewnia równe szanse otrzymania stypendium osobom uzdolnionym w różnych dziedzinach. Poza stypendium Rektora Uczelnia nie posiada innych mechanizmów o charakterze motywacyjnym.

Studenci Uczelni mają możliwość uzyskania stypendiów specjalnych (dla studentów z niepełnosprawnością) oraz socjalnych, w tym stypendium w zwiększonej wysokości oraz zapomogi. Kryteria przyznawania stypendiów są zgodne z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać na stronie internetowej Uczelni oraz w Dziale Studenckich Spraw Socjalnych. W trakcie spotkania z zespołem PKA, studenci bardzo pozytywnie odnieśli się do wysokości stypendiów Rektora dla najlepszych studentów i podkreślili, że spełniają one funkcje motywacyjną. System opieki materialnej funkcjonuje w pełni prawidłowo.

2) jednostka ma efektywny system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych

Działania mające na celu zapobieganie sytuacjom konfliktowym a także system rozpatrywania skarg i wniosków studentów opierają się na bardzo dobrych relacjach Władz Wydziału, kierowników katedr oraz pracowników ze studentami. Studenci podkreślali, że dziekani oraz kierownicy katedr są bardzo zaangażowani w swoją pracę, zawsze znajdują czas dla swoich studentów i z uwagą wysłuchują ich wniosków. Ponadto na Wydziale przy udziale studentów powołuje się opiekunów roku, którzy pełnią funkcję osoby kontaktowej i odpowiadają ze wsparcie studentów. Zdaniem studentów takie rozwiązania są skuteczne i efektywne. W przyszłości zaleca się wypracowanie formalnej drogi składania i rozpatrywania skarg doktorantów.

3) jednostka wspiera działalność samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów i współpracuje z nimi; organy jednostki, podejmują aktywne działania mające na celu szerokie włączanie studentów oraz doktorantów i ich przedstawicieli do prac organów jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw dotyczących studentów i doktorantów.

Na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w oparciu o *Regulamin Samorządu Studentów* działa Samorząd Studentów charakteryzujący się dwuopoziomową strukturą – na szczeblu ogólnouczelnianym oraz wydziałowym. Samorząd współuczestniczy w tworzeniu oraz opiniuje w formie uchwał regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej, plany i programy studiów. Liczba przedstawicieli studentów i doktorantów w Radzie Wydziału nowej kadencji nie przekracza jednak 20% składu organu, nie spełniając tym samym przesłanki art. 61 ust. 3 Ustawy. Samorząd Studentów nie posiada własnego biura, natomiast Władze Wydziału zapewniają jego członkom sprzęt niezbędny do jego sprawnego funkcjonowania. Przedstawiciele samorządu bardzo pozytywnie oceniają współpracę z Władzami Wydziału, które zapewniają wsparcie merytoryczne i finansowe podejmowanych

przez nich inicjatyw oraz współtworzą relację opartą na szacunku i zrozumieniu dla potrzeb studentów.

Studenci ocenianej Jednostki mogą rozwijać swoje zainteresowania uczestnicząc w pracach licznych kół naukowych, które organizują seminaria naukowe, uczestniczą w konferencjach oraz prowadzą projekty naukowe oraz popularyzujące reprezentowane przez nie dziedziny nauki. Koła posiadają swych opiekunów naukowych zapewniających studentom odpowiednie wsparcie merytoryczne. Koła nie posiadają stałego budżetu, a ich działalność finansowana jest poprzez system grantowy.

W Uczelni działa Biuro Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów KUL, które organizuje warsztaty, kursy, szkolenia, gromadzi i udostępnia oferty staży, praktyk i pracy. Działalność biura jest znana studentom wizytowanej Jednostki i wysoko przez nich oceniana. Przedstawiciele doktorantów formalnie mają zapewnione uczestnictwo w organach przewidzianych przepisami prawa. W przypadku komisji i zespołów działających na podstawie wewnętrznych przepisów Wydziału, doktoranci są członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Jednak przepisy wewnętrzne nie przewidują ich obecności w zespole tworzącym program studiów doktoranckich oraz komisji rekrutacyjnej na studia doktoranckie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) System opieki materialnej, a także naukowej i dydaktycznej działa w pełni prawidłowo. Wydział jest przyjazny osobom z niepełnosprawnością i zapewnia im odpowiednią opiekę. Studenci są zaangażowani na każdym etapie funkcjonowania systemu opieki materialnej, dzięki czemu mogą weryfikować jego poprawność. Udział studentów w weryfikacji systemu opieki naukowej i dydaktycznej bazuje na procesie ankietyzacji oraz angażowaniu studentów w prace Rad Instytutów. Akredytowana Jednostka w pełni stwarza doktorantom udział w podziale przewidzianych prawem środków. Gwarantuje opiekę naukową, dydaktyczną i materialną.

2) System zapobiegania patologiom opiera się na bezpośrednich relacjach pracownik – student. Zdaniem studentów takie rozwiązanie jest skuteczne i efektywne. Jednak zaleca się wprowadzenie formalnej drogi składania i rozpatrywania skarg doktorantów.

3) Samorząd Studentów oraz członkowie kół naukowych aktywnie uczestniczą w życiu Wydziału i zabierają głos w sprawach ważnych dla studentów. Wydział zapewnia studentom możliwość rozwoju kulturalnego, społecznego i zawodowego. Samorząd doktorantów jest aktywny w przewidzianych prawem uczelnianych organach kolegialnych. Uczelnia stwarza doktorantom warunki do rozwoju i nabywania kompetencji społecznych w tym do rozwoju szerokokorozumianej kultury.

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Usystematyzowane prace w celu stałego podnoszenia jakości kształcenia rozpoczęto 1 grudnia 2009 r., kiedy powołano Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i Organizacji

Nauki. Zasadniczym celem działań było utworzenie we wszystkich jednostkach organizacyjnych KUL spójnego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia do 2013 r.

Uchwałami Senatu KUL Nr 721/II/1-10 z dnia 21 września 2012 r. powołano:

- Komisję ds. Jakości Kształcenia i określono jej regulamin;
- Senacką Komisję ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą i Senacką Komisję ds. Dydaktyki i Wychowania oraz określono ich regulaminy,
- Uniwersytecką Komisję Oceniającą mającą za zadanie przeprowadzanie okresowych ocen nauczycieli akademickich,
- Odwoławczą Komisję Oceniającą.

Uchwałą Senatu KUL Nr 723/II/11 z dnia 29 listopada 2012 r. wprowadzono Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia. Jednocześnie uzupełniono skład Komisji ds. Jakości Kształcenia powołanej w celu realizacji zadań związanych z prowadzeniem prac nad poprawą jakości kształcenia, znowelizowano jej regulamin i zmieniono nazwę na Uniwersytecką Komisję ds. Jakości Kształcenia. Nadzór nad Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia na szczeblu centralnym sprawuje Rektor (we współpracy z Pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia, który odpowiada za WSZJK oraz Prorektorem ds. studenckich, który nadzoruje WSZJK).

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Nauk Humanistycznych został wprowadzony w życie ww. Uchwałą Senatu. Wcześniej ocena jakości kształcenia odbywała się na podstawie przepisów zewnętrznych, przy wykorzystaniu odpowiednich metod zatwierdzania i oceniania programów kształcenia, poprzez organizację i obsługę procesu kształcenia oraz podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich i prowadzenie ewaluacji na poziomie ogólnouniwersyteckim. Nadzór nad procesem jakości kształcenia na szczeblu podstawowej jednostki organizacyjnej sprawuje Dziekan lub upoważniony przez niego Prodziekan (WNH KUL – Prodziekan ds. studenckich). Do opracowania, wdrożenia i nadzorowania WSZJK Rada Wydziału, na wniosek dziekana, powołała Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia (Uchwała Rady Wydziału z dnia 9 lutego 2011 r. *powołująca Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia*). Dotychczas odbyło się jedno posiedzenie Wydziałowej Komisji (Protokół posiedzenia Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia z dnia 10 stycznia 2013 r.).

Członków Komisji, a także zespoły robocze oraz osoby z głosem doradczym powołuje Dziekan. Z dniem 16 stycznia 2013 r. Dziekan powołał nowy (rozszerzony) skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia opierając się na Uchwale Senatu 723/II/11 z 29 listopada 2012 r.

Rada Wydziału, na wniosek Dziekana, może powołać Kapitułę Ekspertów. W skład Kapituły wchodzi przedstawiciele ekspertów w liczbie określonej przez dziekana. Dotychczas nie skorzystano z tego uprawnienia.

Analiza dokonana w trakcie wizytacji potwierdziła prawidłowość prowadzenia dokumentacji. Struktura podejmowanych decyzji w zarządzaniu jakością, stosownie do przydzielonych kompetencji, zarówno na poziomie centralnym, jak i wydziałowym jest przejrzysta. Zwraca jednak uwagę fakt dotychczasowej wyraźnej centralizacji struktury organizacyjnej i działań związanych z zapewnianiem jakości kształcenia, będących wynikiem charakterystycznej formy funkcjonowania Uczelni. Wprowadzone i zapowiadane zmiany w tym zakresie będą zapewne skutkowały zwiększeniem ilości dokumentacji na poziomie podstawowej jednostki organizacyjnej (obecnie są to przede wszystkim protokoły z posiedzeń Rady Wydziału i Rad Naukowych Instytutów). Chociaż w większości

przypadków działania na tym poziomie struktury Uczelni mają charakter opiniotwórczy, to zalecane jest dokumentowanie prac także w tym zakresie (m. in. w celu przyszłego sporządzania sprawozdań i analiz).

Wskazano zakres obejmowany Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia na wszystkich formach i poziomach studiów oraz jego cele - zapewnienie i stałe doskonalenie jakości kształcenia, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej oraz poziomu wykształcenia absolwentów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także przygotowywanie zasad publikacji informacji o kształceniu w Uczelni.

Zakres działania WSZJK obejmuje w szczególności:

- zasady rekrutacji i kształcenia studentów, doktorantów oraz słuchaczy;
- politykę rozwoju nauczycieli akademickich;
- organizację i obsługę procesu kształcenia, w tym warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych;
- zasady zatwierdzania, ocenę i weryfikację programów oraz efektów kształcenia;
- rozwój infrastruktury dydaktycznej i naukowej;
- promowanie mobilności studentów, doktorantów i pracowników;
- zapewnienie wysokiej jakości obsługi administracyjnej studentów, doktorantów oraz słuchaczy;
- upowszechnianie informacji na temat systemu zapewniania jakości kształcenia;
- badanie kariery zawodowej absolwentów;
- opracowywanie wewnętrznych aktów prawnych regulujących proces kształcenia oraz rekrutacji;
- przeciwdziałanie i eliminację nieprawidłowości w procesie kształcenia, w szczególności poprzez upowszechnianie dobrych praktyk.

Doprecyzowano obszary działania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, obejmujące organizację oraz obsługę procesu kształcenia prowadzące do doskonalenia wszystkich jego aspektów, w tym:

- *analizę zasad rekrutacji* (Uchwała Senatu KUL Nr 706/III/7 z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie zasad postępowania rekrutacyjnego na studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w roku akademickim 2012/2013; Uchwała Senatu KUL Nr 706/III/8 z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie zasad postępowania rekrutacyjnego na studia doktoranckie w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II na rok akademicki 2012/2013);
- *ocenę i weryfikację programów kształcenia* (Statut KUL; Zarządzenie Prorektora ds. Dydaktyki i Wychowania z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie procedury przygotowywania programów studiów na rok akad. 2012/2013; Uchwała Senatu KUL Nr 714/II/34 z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia programów studiów prowadzonych na Wydziale Nauk Humanistycznych w zakresie kontynuacji kształcenia w roku akad. 2012/2013; Uchwała Senatu KUL Nr 715/II/29 z dnia 12 kwietnia 2012 w sprawie określenia efektów kształcenia dla niektórych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Nauk Humanistycznych; Uchwała Rady Wydziału z dnia 9 lutego 2012 r. w sprawie programów studiów II-III roku na rok akad. 2012/2013; Uchwała Rady Wydziału z dnia 9 lutego 2012 r. w sprawie przyjęcia Efektów kształcenia do programów studiów na rok akad. 2012/2013; Uchwały Rady Wydziału z dnia 18 kwietnia 2012 r. i z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie zatwierdzenia modułowych programów studiów na rok akad. 2012/2013);
- *ocenę i weryfikację efektów kształcenia* (Statut KUL; Uchwała Senatu KUL Nr 714/II/38 z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Studiów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; Uchwała Senatu KUL Nr 676/II/11 z dnia 24 kwietnia 2008 r. w

sprawie przyjęcia Regulaminu studiów doktoranckich (z późn. zm.); Uchwała Senatu KUL Nr 700/IV/21 z dnia 5 października 2010 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu studiów podyplomowych; Zarządzenie Prorektora ds. Dydaktyki i Wychowania z dnia 7 listopada 2011 r. w sprawie wprowadzenia obowiązku składania w formie elektronicznej wniosków o zatwierdzenie i zmianę tematu pracy dyplomowej oraz wniosku o zmianę kierującego pracą).

- warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych poprzez hospitację zajęć (Uchwała Senatu KUL Nr 681/II/7 z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie powołania Uniwersyteckiej Komisji Oceniającej; Uchwała Senatu KUL Nr 723/II/4 dn. 29 listopada 2012 r. w sprawie powołania Uniwersyteckiej Komisji Oceniającej; Uchwała Senatu KUL Nr 723/II/9 dn. 29 listopada 2012 r. w sprawie powołania Odwoławczej Komisji Oceniającej; Uchwała Senatu KUL Nr 683/II/13 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie określenia zakresu obowiązków nauczyciela akademickiego; Zarządzenie Rektora KUL z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie określenia procedury oceny nauczycieli akademickich KUL; Zarządzenie Rektora z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie określenia procedury oceny nauczycieli akademickich KUL posiadających tytuł zawodowy magistra lub stopień naukowy doktora; Uchwała Senatu KUL Nr 682/II/21 z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia szczegółowych kryteriów oceny nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora habilitacyjnego lub tytuł naukowy profesora; Uchwała Senatu KUL Nr 705/II/33 z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie określenia szczegółowych kryteriów oceny nauczycieli akademickich posiadających tytuł zawodowy magistra lub stopień naukowy doktora zatrudnionych w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu; Zarządzenie Rektora KUL z dnia 3 października 2008 r. w sprawie wprowadzenia obowiązku dokumentowania wyników działalności badawczej przez jednostki naukowo-dydaktyczne i naukowo-badawcze).

- jakość obsługi administracyjnej studentów poprzez stworzenie warunków do uczestniczenia w procesie kształcenia osobom niepełnosprawnym (Statut KUL; Uchwała Senatu KUL Nr 714/II/38 z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Studiów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; powołanie Pełnomocnika Rektora KUL ds. studentów niepełnosprawnych z dnia 4 września 2012 r.; Regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom i doktorantom KUL z dnia 20 czerwca 2012 r.);

- informacje na temat kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji poprzez informatory, stronę internetową Uczelni, Wydziału z wyszczególnieniem oferty dydaktycznej, zbieranie opinii: studentów oraz absolwentów na temat przebiegu studiów, uzyskanej wiedzy i umiejętności, wspieranie rozwoju karier zawodowych studentów i absolwentów przez Biuro Karier.

Dalsze doprecyzowanie obszarów działania WSZJK jest na etapie projektów uchwał Senatu przygotowanych na posiedzenie 31 stycznia 2013 r.:

- uchwała Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w sprawie określenia zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, sposobu określania pensum oraz ustalania liczebności grup zajęciowych;

- regulamin organizacyjny instytutów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II;

- regulamin organizacyjny katedr Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II;

- uchwała Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w sprawie określenia zasad awansowania na stanowiska adiunkta, profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego;

- wytyczne programowe dotyczące wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego (studia I, II i III stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe, e-learning, zajęcia w języku angielskim, kształcenie nauczycieli);

- wytyczne dotyczące zasad uzyskiwania kwalifikacji przez studentów.

Wskazano odpowiednie narzędzia służące realizacji zakładanych celów w postaci ocen oraz badań prowadzonych w formie ankiet wśród studentów i absolwentów, a także pracowników obsługujących proces kształcenia:

- *Badania studentów* odbywają się poprzez anonimowe ankiety, których celem jest podnoszenie jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich oraz realizowanie polityki kadrowej Uczelni (**Zarządzenia Rektora KUL z dnia 14 stycznia 2008 r. w sprawie określenia terminu i sposobu wyrażania przez studentów opinii o prowadzonych zajęciach dydaktycznych; Zarządzenie Prorektora ds. Studenckich z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie przeprowadzenia oceny zajęć dydaktycznych na platformie e-kul w roku akademickim 2012/2013**).

- *Ocena pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia* (Uchwała Senatu KUL Nr 681/II/7 z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie powołania Uniwersyteckiej Komisji Oceniającej; Uchwała Senatu KUL Nr 723/II/4 dn. 29 listopada 2012 r. w sprawie powołania Uniwersyteckiej Komisji Oceniającej; Uchwała Senatu KUL Nr 723/II/9 dn. 29 listopada 2012 r. w sprawie powołania Odwoławczej Komisji Oceniającej; Uchwała Senatu KUL Nr 683/II/13 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie określenia zakresu obowiązków nauczyciela akademickiego; Zarządzenie Rektora KUL z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie określenia procedury oceny nauczycieli akademickich KUL; Zarządzenie Rektora z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie określenia procedury oceny nauczycieli akademickich KUL posiadających tytuł zawodowy magistra lub stopień naukowy doktora; Uchwała Senatu KUL Nr 682/II/21 z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia szczegółowych kryteriów oceny nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora habilitacyjnego lub tytuł naukowy profesora; Uchwała Senatu KUL Nr 705/II/33 z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie określenia szczegółowych kryteriów oceny nauczycieli akademickich posiadających tytuł zawodowy magistra lub stopień naukowy doktora zatrudnionych w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu; Uchwała Senatu KUL Nr 674/II/6 z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie określenia skali ocen i kryteriów oceny pracowników niebędących nauczycielami akademickimi oraz kadry kierowniczej administracji; Zarządzenia Rektora KUL z dnia 14 stycznia 2008 r. w sprawie określenia terminu i sposobu wyrażania przez studentów opinii o prowadzonych zajęciach dydaktycznych). **Wyniki oceny wykorzystuje się w procesie decyzyjnym o jakości kształcenia, a także w realizacji polityki kadrowej.**

- *Badanie kariery zawodowej absolwentów* należy do zadań Biura Karier KUL (*Badanie Losów Zawodowych Absolwentów KUL rocznik 2011. Wydział Nauk Humanistycznych z 2012 r.*). **Trwają prace nad zintegrowaniem w spójny system badania opinii absolwentów i kandydatów na studia.**

Dokumentacja dotycząca Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest prowadzona i udostępniana w sposób kompleksowy i precyzyjny, zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi. Jest archiwizowana jest w Dziale Obsługi Prawnej (uchwały Senatu, zarządzenia Rektora) i w Dziale Toku Studiów (zarządzenia Rektora), publikowana na BiP (uchwały Senatu), na platformie e-kul (zarządzenia Rektora) i w zakładce Studia/Jakość kształcenia na www.kul.pl. Docelowo wszystkie akty prawne i regulacje dotyczące Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia mają być powszechnie dostępne w zakładce Studia/Jakość kształcenia na www.kul.pl.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego – znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

W wyniku przeprowadzonej weryfikacji dokumentów stwierdzono, że ze względu na charakterystyczną formę funkcjonowania Uczelni, Wydział opiera się w swoich działaniach przede wszystkim na ogólnouczelnianych, wewnętrznych aktach prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia (uchwały, zarządzenia), dotyczących dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia oraz doskonalenia Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, a także związanych z obiegiem dokumentacji w Uczelni.

Biorąc pod uwagę przyjętą w Uczelni strukturę organizacyjną i działania związane z zapewnianiem jakości kształcenia można uznać, iż prowadzona prawidłowo dokumentacja jest spójna i kompletna. Należy mieć jednak na uwadze, że wprowadzone i zapowiadane zmiany w zakresie zarządzania jakością kształcenia na WNH wymuszają dokumentowanie związanych z nim prac. Chociaż na tym poziomie struktury Uczelni w większości przypadków jest to jedynie aktywność opiniotwórcza, to dotychczasową dokumentację należy uznać za niewystarczającą do szczegółowego przedstawienia projakościowych działań Wydziału, a także ich efektów. Centralne tworzenie unormowań dotyczących jakości kształcenia i analogiczne zarządzanie nią nie uniemożliwia Wydziałowi zaznaczenia w tym procesie swojej specyfiki m. in. poprzez ustalanie szczegółowych procedur zgodnych z ogólnouniwersyteckimi, a także dokumentowania prac i sporządzania analiz dających podstawy do zmian mających na celu podnoszenie jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju		X			
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji ²			X		
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	prowadzenie badań naukowych		X			
6	współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
7	system wsparcia studentów i doktorantów ³		X			
8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia			X		

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

W dokonanej w Raporcie samooceny analizie SWOT słusznie podkreślono zbyt małą jak na możliwości kadrowe Wydziału liczbę studiów podyplomowych, a także brak stałych, ujętych w system, konsultacji programów studiów na wszystkich trzech poziomach z interesariuszami zewnętrznymi. Zgodnie ze stanem rzeczywistym wskazano też na braki w infrastrukturze naukowo-dydaktycznej – kilka sal należałoby wyposażać w pełny sprzęt multimedialny. W analizie SWOT zbyt mało krytycznie określono program studiów doktoranckich jako „świetny”, jego analiza wykazała bowiem pewne istotne dla efektów kształcenia niedostatki. W pełni wypada się natomiast zgodzić z wysoką oceną

² Jeżeli w jednostce prowadzone są tylko studia doktoranckie wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich”. Jeśli prowadzone są tylko studia podyplomowe wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach podyplomowych”. Jeżeli nie są prowadzone żadne z tych studiów w rubryce oceny wpisujemy „nie dotyczy”.

³ Kryterium 3 i 7 należy skorelować.

merytorycznego, naukowego i dydaktycznego poziomu kadry prowadzącej zajęcia na studiach wszystkich trzech poziomów, co potwierdziły także wysłuchane przez zespół PKA opinie studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Podsumowując, do mocnych stron Wydziału Nauk Humanistycznych KUL należy zaangażowana w rozwój Jednostki kadra naukowo-dydaktyczna, prowadząca badania naukowe przekładające się na proces kształcenia. Mocną stroną są także relacje partnerskie z młodymi pracownikami nauki i jej adeptami – doktorantami. Słabszą stroną Wydziału jest natomiast stopień wdrożenia procedur WSJK (zwłaszcza w odniesieniu do studiów doktoranckich oraz procedury oceny pracowników i badania losów absolwentów). Poprawy wymagają także procedury dokumentowania prac w systemie zapewniania jakości kształcenia. Niekorzystny wpływ na dalszy rozwój Wydziału może mieć niż demograficzny. Szansą Wydziału jest dopracowanie i pełne wdrożenie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, który może stać się mechanizmem pomagającym unikać zagrożeń poprzez wskazywanie punktów słabych i wymagających naprawy. Szansą jest również zacieśnienie i sformalizowanie kontaktów Wydziału z otoczeniem.

W odpowiedzi na raport Wydział Nauk Humanistycznych KUL przedstawił wyjaśnienia, które pozwalają na zmianę oceny w odniesieniu do kryterium „wewnętrzny system zapewniania jakości” (kryterium nr 2). Wydział Nauk Humanistycznych podjął działania mające na celu udoskonalenie systemu zapewniania jakości kształcenia. Działając na podstawie uchwał Senatu dotyczących Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia podjętych po przeprowadzonej wizytacji (31 stycznia 2013r.) Jednostka konsekwentnie implementuje uchwały Senatu w bieżącej pracy Instytutów i całego Wydziału: został przygotowany projekt nowej oceny pracowników naukowych WNH, wprowadzono wyższe standardy dotyczące dokumentowania działań Komisji. Wydział podjął także starania w celu powołania Kapituły Ekspertów (przygotowano projekt instytucjonalnego powiązania interesariuszy zewnętrznych z Wydziałem). Do odpowiedzi na raport dołączono stosowne dokumenty potwierdzające podjęte działania zmierzające do poprawy działań wewnętrznego systemu jakości (uchwały Senatu z dnia 31 stycznia 2013r, nową analizę SWOT, tryb oceny pracowników). Powyższe działania uzasadniają podwyższenie uprzednio sformułowanej oceny

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			